

АЗƏРБАЈЧАН ССР-нин ИНЧƏСƏНƏТИ

Азербайжан ССР-нин инчәсәнәти

Искусство
Азербайджанской
ССР
THE ART
OF SOVIET
AZERBAIJAN

«АВРОРА» НӘШРИЈАТЫ. ЛЕНИНГРАД
ИЗДАТЕЛЬСТВО „АВРОРА“. ЛЕНИНГРАД
AURORA ART PUBLISHERS. LENINGRAD

L

ПЯТЬДЕСЯТ ЛЕТ СССР

*... Важно не наше мнение об искусстве.
Важно также не то, что дает искусство
нескольким сотням, даже нескольким тысячам
общего количества населения, исчисляемого миллионами.
Искусство принадлежит народу. Оно должно уходить
своими глубочайшими корнями в самую толщу
широких трудящихся масс. Оно должно быть понятно
этим массам и любимо ими. Оно должно объединять
чувство, мысль и волю этих масс, поднимать их.
Оно должно пробуждать в них художников
и развивать их.*

В. И. Ленин

АЗƏРБАЈЧАН
ССР-нин
ИНЧƏСƏНƏТИ

Искусство
Азербайджанской
ССР

THE ART
OF SOVIET
AZERBAIJAN

Мәтнин мұәллифи вә тәртиб едәни
сәнәтшүнаслыг доктору Нәчәф Мүрсәл Нәчәфгулу оғлу
Елми редактор — сәнәтшүнаслыг намизәди Л. С. Зинкер

Автор вступительной статьи и составитель альбома
доктор искусствоведения М. Н. Наджафов
Научный редактор
кандидат искусствоведения Л. С. Зингер

Introduced and compiled by M. Nadjafov
Edited by L. Zinger

Азәрбајчан халгынын инчәсәнәти чох гәдим бир тарихә маликдир. Азәрбајчан торпагында илк тәсвири сәнәт мәдәнијјәти абидәләринин — Гобустанда вә Абшеронда гәјалара нәгш едилмиш рәсмләрин јарандыгы вахтдан мин илләр кечир. Индики азәрбајчанлыларын улу бабалары әмәк аләтләрини вә мәншәт әшјаларыны форма-ча реал һәјата јахын олан чүрбәчүр нахышлар вә тәсвирләрлә бәзәјәрдиләр. Соңралар, ислам дининин еһкамлары тәсвири сәнәт формаларынын инкишафыны мөһдудлашдырдыгы орта әсрләр дөврүндә халчачылыг, бәзәкли парчаларын тохунмасы, дашдан, ағачдан, металдан мүхтәлиф мә'мулат һазырланмасы, һабелә зәркәрлик сәнәти вә дулусчулуг жүксәк сәвијјәә чатды.

Мәгбәрәләрә, мәсчидләрә, сарајлара вурулан бәзәкләр, јашајыш биналарында даш, кәч вә ағач үзәриндә һәкк олуна нахышлар, бүтүн дүнјада мөһшүр олан ме'марлыг абидәләринин орнаментли бәзәкләри өз зәрифлији илә фәргләнир. Мәнзәрәли Шәки шәһәриндәки XVIII әсрә аид олан Шәки ханлары сарајынын ичәрисиндә дивар тәсвирләринин кәзәл нүмунәләри галмышдыр.

Азәрбајчан миниатүрләри гәдим замандан бәри шөһрәт газанмышдыр. Һәлә XVI әсрдә, дүнја мәдәнијјәтинин ән бөјүк мәркәзләриндән бири сајылан гәдим Тәбриздә Кәмаләддин Бәһзад, Султан Мөһәммәд, Мир Сејид Әли, Мөһәммәди вә бир чох башга миниатүрчиләр јашајыб јаратмышлар. Онларын кәзәл сәнәти бир чох Шәрг өлкәләриндә миниатүрүн вә китаб графикасынын инкишафына бөјүк тә'сир кәтәрмишдир.

XIX әсрдә габагчыл рус мәдәнијјәтинин тә'сири илә Азәрбајчан инчәсәнәтиндә јени, даһа әсаслы реалист мејлләр мејдана кәлир. Ингилаба гәдәрки Азәрбајчан инчәсәнәтиндә јаранмагда олан демократик истигамәтин нүмајәндәләри рәссам Мирзә Гәдим вә Мир Мөһсүн Нәвваб шөһрәт газанмышдылар.

XX әсрин әввәлләриндә Бақыда ингилаби һәрәкәтин жүксәлиши габагчыл Азәрбајчан зијалылары арасында демократик фикрин инкишафына сәбәб олду. 1905—1907-чи илләрин ингилаби һадисәләриндән руһланан јазычылар вә маарифчиләр, артистләр вә рәссамлар иртичаја вә дини фанатизмә гаршы өз сәсләрини учалтдылар. Һәмин илләрдә Петербургда вә Москвада нәшр олуна сатирик журналларын тимсалында 1906-чы илдә Азәрбајчан дилиндә шәкилли сатирик журналын — «Молла Нәсрәддин» журналынын биринчи нөмрәси чапдан чыхды. Һәмин журнал јарадычы зијалыларын нүмајәндәләрини өз әтрафына топлады, хүсусилә мүасир Азәрбајчан тәсвири инчәсәнәтинин баниләри олан Әзимзадәнин вә Кәнкәрлинин јарадычылыг ахта-рышларынын истигамәтини мөјјән етди. Бәһруз Кәнкәрли Азәрбајчанын һудудла-

рындан узагларда шөһрэт газанмыш зэнкин бир ирс гојуб кетмишдир. Рэссамын сулу боја илэ чэкилмиш чохлу рэсм эсэри вэтэнэ, халга һэдсиз мәнэбэтнин ифадэ-сидир. Көнкөрлиннин доґма Нахчыванда јаратдыгы реалист портретлэр галерејасы хусусилэ гијмэтлидир.

Әзим Әзимзаде Азербайжан инчэсэнэти хэзинэсинэ чох гијмэтли төһфөлэр вермиш-дир. Һэлэ XX әсрин әввэлләриндэ, ағыр-иртича шэраитиндэ, о, дин әлејинэ олан, һабелэ тарихи вэ мөишәт мөвзуларында композицијалар, сатирик рэсмлэр вэ иллү-страсијалар јарадырды. Фолклордан кәлән садэ вэ ајдын тэсвир үслубу, түкәнмэз јарадычылыг тәхәјјүлү, инсан дүјгуларынын дәринлијинэ нүфуз етмэк бачарыгы бу орижинал сәнәткәрын әсәрләрини фәргләндирир.

Совет һәгигәти Азербайжан инчэсэнәтинин јени жанрларыны, јени формаларыны меј-дана кәтирди. 20-чи илләрин башланғычында кәнч совет республикасында әввәлләр-дэ олмајан рэссамлыг мәктәби, дәвләт музеји, драм театры, мусигили театр, нәш-ријатлар јаранды. Бақы рэссамлыг мәктәбинин илк јетишдирмәләриндән Ә. Рза-гулијев, А. Газијев, И. Гулијев, Г. Халыгов, И. Ахундов, Һ. Мустафајев, Ш. Манга-саров, С. Саламзаде мүстәгил јарадычылыг јолуна гәдәм гојдулар. Кәнч рэссамлар, графиклэр вэ һәјкәлтәрашлар али төһсил алмаг үчүн Москваја вэ Ленинграда кет-диләр; РСФСР-ин, Күрчүстанын вэ Ермәнистанын инчэсэнәт усталары илэ јарады-чылыг әлагәләри инкишаф етмәјэ башлады.

Мүасир керчәклијэ фәал мүнәсибәт бәсләмәк, ән парлаг вэ мүнүм һәјат һадисәлә-рини дүзкүн шәри етмэк чәһди, орижинал милли формалар ахтарыб тапмаг Азербай-жан инчэсэнәтинин төшәккүл дөврүнэ хас олан сәчијјәви мејлләрдир.

Һ. Нагвердијев, Т. Тағыјев, Қ. Ханларов, Ә. Қазымов, Ф. Әбдүррәһманов, Ч. Гар-јағды, Л. Қаримов вэ бир чох дикәр исте'дадлы сәнәткарлар јарадычылыг фәалиј-јәтинэ 30-чу илләрдән башламышлар. Кәнчләр чәсарәтлэ ақтуал мөвзулара мұра-чиәт едир, сәркиләрдэ, мұсабиғәләрдэ иштирак едирдиләр. О илләрдэ јаранмыш ајры-ајры әсәрләр (Т. Тағыјевин «В. И. Ленин Кремлдэ», Г. Халыговун «Низаминин портрети», Ф. Әбдүррәһмановун «Фүзули» әсәрләри вэ с.) заманын сынағларындай чыхмыш вэ һәмин дөврә мәхсус олан кәзәл әсәрләр кими Азербайжан совет инчәсә-нәтинин тарихинэ дахил олмушдур.

Бөјүк Вәтән мұһарибәси дөврүндэ архада фәалијјәт кәстәрән рэссамлар өзләринин бүтүн јарадычылығыны чәбһәнин мәнәфејинэ һәср етдиләр. Вәтәнпәрвәрлик мөвзу-сунда чәкилмиш мұһарибәјэ аид јүзләрлэ плакат, фәшизм әлејинэ олан карикату-ралар вэ рэсмләр мәнз о заман мејдана қәлмишдир. 1943-чү илдэ, мұһарибә дөврү-

нүн ән ағыр шэраитиндэ Совет Азербайжанынын рэссамлары өз әсәрләрини Москва-ја кәтирдиләр. Третјаков галерејасында о заман төһкил едилмиш Азербайжан инчә-сәнәти сәркисн рэссамларын јүксәк вәтәнпәрвәрлијини, онларын партијаја вэ халга һэдсиз сәдагәтини нүмајиш етирди.

Учсуз-бучагсыз Советләр өлкәсинин бүтүн дикәр халғлары кими, Азербайжан халгы да Совет Сосиалист Републикалары Иттифагынын төһкил едилмәсинин 50 иллијинэ иғтисади вэ мәдәни һәјатын бүтүн саһәләриндэ мисилсиз наилијјәтләрлэ кәлир. Со-вет Азербайжанынын јарадычы зијалылары үчүн бу әлли или јүз илләрә бәрабәр тутмаг олар. Бу күн тамамилэ ајдындыр ки, Азербайжан рэссамларынын јарадычы-лыг иттифагы өлкәмизин чоһмилләтли бөјүк аиләсиндэ ән гүввәтли јарадычылыг төһкилатларындан биридир. Әз јарадычылығы илэ милли мәдәнијјәти шөһрәтлән-дирән бир чох исте'дадлы сәнәткарларын адлары Азербайжанда иғтихарла чәкилир. Мүасир Азербайжан рэссамлыгы республиканын инчэсэнәтиндэ һағлы олараг әсас јер тутур. Жанр вэ мөвзу мұхтәлифлији, парлаг фәрди хусусијјәтләр онун харак-терик чәһәтләридир. Бир сыра рэссамларын јарадычылыг тәчрүбәсиндэ Азербайжан рэссамлығынын әсас инкишаф мејлләрини мүәјјән етмэк мүмкүндүр. Бу мејлләр мү-асир һәјатын ән мүнүм мөвзуларыны тә'сирли, образлы шәкилдэ шәри етмәкдән, дол-ғун бәдии формалар ахтарыб тапмагдан, милли рэссамлыг мәдәнијјәтинин ән јахшы ән'әнәләринэ марагы кетдикчә артмасындан ибарәтир.

Һәртәрәfli исте'дада малик олан, һәм тематик рэссамлыг жанрында, һәм дә пор-трет вэ мәнзәрә жанрларында мөвфәғијјәтлэ ишләјән рэссам Микајыл Абдуллајев-нин ады һэлэ 40-чы илләрдэ бүтүн өлкәјэ сәс салды. 1947-чи илдэ Москвада Үмум-иттифаг сәркисиндэ онун «Ахшам» шәкли нүмајиш етирилди. Бу шәкилдэ тәсвир едилән чазибәдар, шән вэ күләрүзлү кәнч гадын образлары тамашачыларын хати-риндэ дәрин из бурахды. Бундан сонра М. Абдуллајевин «Минкәчевир силсиләсин-дән» олан «Сәдәт јараданлар», «Минкәчевир шәфәғләри», «Рәфиғәләр» вэ дикәр әсәрләри бир-биринин ардынча шөһрәт газанды. Бәдии гаврама, ади һадисәләрдэ эзәмәт вэ кәзәллик тапмаг габилијјәти бу силсиләдән олан шәкилләри фәргләндирән кејфијјәтләрдир. Бир-гәдәр сонра рэссамы «Масаллы сүитасы» — букүнкү Азербай-жан кәнди һағгында шәкилләр силсиләси мејдана кәлди. Бу силсиләдэ инсан харак-терләринин мұхтәлифлији, табиигәтин әлван бојалары, адамларын кејимләри рэссамы вәләһ едир. Сүитанын ән јахшы шәкли олан «Севинч» таблосу 1958-чи илдэ Брүс-сел сәркисиндэ совет павилјонунун экспозицијасына тәғдим едилмишди. Абдуллајев узун мүддәт Һиндистан сәфәриндэ олмуш, «Һиндистан силсиләсиндән» олан рэсм

эсэрлэри үзэриндэ ишлэмэк үчүн орадан зэнкин материал кэтирмишдир. Нэмни сил-силэдэн олан «Рачастан гадынлары», «Кэлкүттэли тэлэбэ гызлар», «Көрпөсини эмиз-дирэн ана» вэ башга шэкиллэр бир чох өлкөлөрдө нүмажиш етдирилмишдир. Төсө-дүфи дежилдир ки, Абдуллаевин «Гиндистан силсиләси» Нехру адына Бейнәлхалг мү-кафата лажиг көрүлмүшдүр. Сон иллөрдө Абдуллаев Азербайжан кэндинин эмәкчилә-ри һаггында бир сыра шэкилләр чөкмишдир. «Азербайжан тарлаларында» триптихи; «Абшеронлулар», «Гоча чобан» вэ башга эсэрлэри зэнкин боја контрастлары илэ, һабелә инсанла тәбиәтин вәһдәтини көзәл шөрһ етмәси илэ фәргләнир.

50-чи иллөрдө Азербайжан инчәсәнәтинә «үчүнчү нәслин» нүмајәндәлэри кәлдиләр. Бојакар рәссамлардан Т. Салаһову, Т. Нәриманбәјову, Н. Әбдүррәһманову, А. Чә-фәрову, В. Сәмәдованы, Н. Гасымову, Е. Рзагулијеву; графикачылардан Р. Бабајеву, Ј. Нүсәјнову, Е. Шаһтахтинскајаны, А. Начыјеву; һејкәлтәрашлардан Е. Нүсәјнова-ны, Ф. Нәчәфову вэ һабелә Москванын, Ленинградын, Кјевин, Вилнүсүн институт-ларында тәһсил алмыш дикәр кәнч рәссамлары буна мисал көстәрмәк олар. Исте-дадлы кәнчләр бәди үслубун мүхтәлифлији вэ чәсарәтли ахтарышлары илэ респуб-ликанын тәсвири инчәсәнәтини даһа да зәнкинләшдирирләр. Совет тематик шәкил жанрынын вэ портрет сәнәтинин ән јахшы наилијјәтлэри Таһир Салаһовун јарады-чылығы илэ бағлыдыр. Онун «Нөвбәдән јајыдаркән», «Тәмирчиләр», «Сәһәр еше-лону», «Нефтчи» шәкиллэри Совет Иттифагынын һүдудларындан чох-чох узағларда шөһрәт газанмышдыр. Бу эсэрләр зәманәмизин әмәк гәһрәмәнлығыны тәрәннүм едир. «Бәстәкар-Гара Гарајевин портрети» Үмумиттифаг шөһрәти газанмышдыр. Инди һә-мин эсәр Дөвләт Третјаков галерејасынын экспозисијасында нүмајиш етдирилир. Инсанын даһили аләмине нүфуз етмәк, ирадәли адамлара хас олан чәсарәт вэ мәрдлик Салаһовун «Јени дәниз» вэ «Абшерон гадынлары» адлы јени шәкилләринин образларыны фәргләндириң көзәл хүсусијјәтләрдир.

Ајдын вэ дегиг композисија аһәнки, рәсмин ајдынлығы вэ тәсирлилији, бојаларын ишләдилмәсиндәки лаконизм Т. Салаһов эсэрләринин бәди гурулушуну фәрглән-дирән әламәтләрдир.

Тоғрул Нәриманбәјовун долгун вэ еһтираслы шәкилләриндә башга тәсвир васитәлә-ри бүрүзә верилир. Онун Балтик балыгчыларынын әмәјинә һәср едилмиш илк тема-тик эсәри тәсвир олуған образларын дәрин вэ кәркин һәјәчан кечирмәси илэ диггәти чәлб едир. Нәриманбәјов сонрақы таблоларында («Хәзәр үзәриндә шәфәг», «Фыр-тынадан күчлү») ону ән чох марағландыран Хәзәр нефтчиләринин әмәји мөвзусуна мүрациәт етмишдир.

Јүксәк вәтәндашлыг борчу, доғма халгын әбәдилијинә инам — әфсанәви Бақы комис-сарларындан бәһс едән «Ишыгылы кәләчәк уғрунда» монументал таблонун идејасы беләдир. Нәриманбәјовун «Һәјат наминә» шәклинин образлары галиб һуманизм идејасынын, чошгунлуғунун, зүлм вэ эсарәтә гаршы нифрәт һиссинин ифадәсидир. Зәнкин халг тәхәјјүлүнүн түкәһмәз сәрвәти Нәриманбәјова илһам верир. О, Гобуста-нын таја рәсмләринә, Абшерон јарымадасынын орта эсрлөрдә тикилмиш көзәл аби-дәләринә, әлван халчалара, зәриф зәркәрлик шәјләринә, классик Азербайжан китаб миниатүрләринә мәфтун олмушдур. Мәләһәтли халг мусигиси, Азербайжан милли муғамлары она севинч вэ фәрәһ кәтирир. Онун «Муғам», «Чинар», «Нәғмә» адлы эсэрләриндә ајдын ифадә олуңмуш мусиги мејли мәһз бунула әлағәдардыр. Азербайжанын көркәмли рәссамларындан бири дә Асаф Чәфәровдур. Онун тематик шәкилләри («Голбаг сечән гызлар», «Һәјат», «Сабаһ һаггында сөз», «Ојанма»), мә-налы портретләри («Бәстәкар Ариф Мәликов», «Јазычы Чыфәр Чаббарлы») вэ мән-зәрә тәсвирләри («Араз кәнарында», «Абшерон»), һәр шәјдән әввәл, тејри-ади көзәл колоритинә көрә тамашачыларын хүсн-рәғбәтини газанмышдыр. А. Чәфәровун гара рәнклә јахшы аһәнкдарлыг тәшкил едән зәриф бозумтул-јасәмәни рәнк чаларлары чохрәнкли мозаикалары хатырладыр.

Н. Әбдүррәһмановун тематик эсэрләри («Чәлтик әкини», «Севимли нахышлар», «Та-лыш гызлары» вэ с.) вэ В. Сәмәдованын портретләри («Мүһәндис-кеолог М. Мәм-мәдбәјли», «Тәләбә», «Һејкәлтәраш Н. Абдуллајева» вэ с.) өлкәмиздә вә онун һүдуд-ларындан кәнарларда јүксәк гижмәтләндирилмишдир. Локал рәнк мүнәсибәтләри вә парлаг декоративлик Әбдүррәһмановун рәссамлыг үслубуна хас олан хүсусијјәт-ләрдир. Сәмәдованын портретләри рәсмин зәнкинлији вә ајдын рәнкләр контрасты илэ тамашачыларын рәғбәтини газанмышдыр.

Дикәр рәссамларын да ишләри чох марағлыдыр. Е. Рзагулијевин, Н. Һагвердијевин, Б. Әлијевин, Л. Фејзуллајевин мүхтәлиф жанрларда чәкилмиш тематик шәкилләри-ни; Б. Мирзәзәдәнин, Әбүлхалыгын, Т. Тағыјевин портретләрини; С. Бәһлуладәнин, Н. Гасымовун, М. Тағыјевин мәнзәрәләрини буна мисал көстәрмәк олар. Кәнч рәс-самлардан М. Аббасовун, Т. Шыхәлијевин, Ф. Бағыровун, Ә. Вердијевин эсэрләри сон заманлар Азербайжан инчәсәнәтинә һәср едилмиш бөјүк бәди сәркилөрдә мү-вәффәгијјәтләр газанмышлардыр.

Һазырда мүасир Азербайжан һејкәлтәрашылығынын инкишаф мејлләри тамамилә са-битләшмишдир. Бу мејлләр монументал һејкәлтәрашылыг эсэрләри јаратмағ, портрет образларынын дәрин психоложи аләмине ачыб көстәрмәк чәһдләриндән ибарәтдир.

Азербайжанын мұасир инчәсәнәтинин тәшәккүл етмәсиндә вә инкишафында көркәмли абидәләр вә көзәл портретләр галереясы жаратмыш монументалчы һејкәлтәраш П. Сабајын бөјүк ролу олмушдур. Һәлә 30-чу илләрин ахырларында о, С. М. Кировун эзәмәтли монументини жаратмышдыр. Бу абидә — совет монументал һејкәлтәрашлығынын ән јахшы нүмүнәлериндән биридир. Гранит пједестал үзәриндә үчалдылмыш доғгуз метрлик бүрүнч һејкәлдә ингилабын аловлу трибуну С. М. Кировун образы тәчәссүм етдирилмишдир. Сабајын јарадычылығында В. И. Леңинин образы хүсуси јер тутур. Краснодар шәһәриндә гојулмуш Ленинин абидәси, рәһбәрин дәрин ифадәли мәрмәр бүстү, «Халгын сәадәти наминә» адлы композисија вә совет Ленинианасыны зәнкинләшдирән бир сыра дикәр әсәрләр гочаман сәнәткар тәрәфиндән мәһарәтлә јарадылмышдыр.

Ф. Әбдүррәһманов да Азербайжан һејкәлтәрашлығынын инкишафына бөјүк тә'сир көстәрмишдир. 30 ил мүддәтиндә о, Азербайжанын шәһәрләрини бәзәјән гијмәтли әсәрләр жаратмышдыр. Бақыда вә Қировабадда жүксәдән Низаминиң абидәләри, Тачикистанын пајтахты Дүшәнбәдә гојулмуш Рудәкинниң абидәси, чоҳ көзәл ишләнмиш «Чобан» һејкәли, монгол халгынын рәһбәрләри Сухә-Баторун вә Чојбалсанын Улан-Батордакы хатирә бүстләри вә с. бу сәнәткарын көркәмли әсәрләриндәндир. Силуетин көзәллији вә ифадәлији, пластик форманын ајдынлығы Ф. Әбдүррәһмановун монументал һејкәлләрини фәргләндрән чәһәтләрдир.

Исте'дадлы һејкәлтәраш Ч. Гарјағды да монументал һејкәлтәрашлығы саһәсиндә мүвәффәғијјәтлә ишләјир. Оунуң жаратдығы эзәмәтли В. И. Ленин абидәси Бақыда, Азербайжан ССР Һөкүмәт Еви гаршысында жүксәлир. Бу сәнәткарын истәр монументал әсәрләри, истәрсә дә бүст вә портретләри ајдын нәзәрә чарпан емоционаллығы малик олмагла дәрин тә'сир бағышлајан әсәрләрдир.

50-чу илләрдә Азербайжан һејкәлтәрашларынын аиләсинә Ленинградда вә Москвада ихтисас тәһсил алмыш исте'дадлы кәнчләр кәлмишләр. Бу кәнч һејкәлтәрашлардан Т. Мәммәдов, Ә. Елдаров, Һ. Абдуллајева, М. Миргасымов, С. Гулијев, К. Әләкбәров, Е. Шамилов, А. Тсаликов, Г. Сучәддинов, А. Мустафајев, Е. Һүсејнова, Ф. Нәчәфов вә башгаларыны көстәрмәк олар. Т. Мәммәдов вә Ә. Елдаров бирликдә ишләјәрәк В. И. Ленинин Сумгајыт шәһәриндәки абидәсини вә Фүзулинин Бақы шәһәриндәки һејкәлини жаратмышлар.

Лирик мотивләр Һ. Абдуллајева Јарадычылығынын әсасыны тәшкил едир. Оунуң жаратдығы «Лајлај», «Баһар», «Једди көзәл» вә дикәр һејкәлтәрашлығы композисијалары буну ајдын сүбүт едир.

Мұасир Азербайжан графикасында дэзкаһ формаларына, хүсусилә естампа бөјүк мараг көстәрилдији ајдын һисс едилир. Ә. Әзимзәдәнин реалист ән'әнәләрини давам етдирән Ә. Рзагулијев линогравүра саһәсиндә сәмәрәли иши сајәсиндә Азербайжанын һудудларындан чоҳ узағларда кениш шөһрәт газанмышдыр. Оунуң гравүраларынын хәјли һиссәси Азербайжан халгынын ингилабдан әввәлки мәишәтиндән бәһс едән сүжетләрә һәср олунмушдур.

М. Рәһманзәдәнин «Бизим Хәзәрдә», «Вәтәним», «Азербайжан», «Бизим гадынлар» вә дикәр автолиитографијалары вә линогравүралары бу исте'дадлы рәссам бөјүк шөһрәт газандырмышдыр.

Кәнч графика устасы Ј. Һүсејновун сулу боја илә ишләдији рәсмләр һәјат ешги вә оптимизмлә долудур. Мұасирлик Р. Бабајевин севимли линогравүра мөвзусудур. Рәссам өз линогравүраларында гочаман Бақынын вә Сумгајытын тикинтиләриндә вә заводларында, Хәзәриниң нефт мәдәнләриндә көрүлән ишләри, доғма вәтәнини һејран едичи мәнзәрәләрини тәсвир едир. А. Һачыјевин гравүралары чәсарәтлә сечилмиш композисијалары илә фәргләнир. Оунуң ишләриндә сәнајә мотивләри романтик шәкилдә тәсвир едилир. Рәссамлардан Н. Ахундов, Н. Бабајев, Ч. Мүфидзәдә, Р. Мейдијев вә башгалары дэзкаһ графикасынын мүхтәлиф формалары үзәриндә мүвәффәғијјәтлә чалышырлар. Китаб графикасы вә плакат саһәсиндә дә ирәлиләјиш һисс едилир. О. Садыгзәдә, К. Қазымзәдә, Е. Шаһтахтинскаја, Һ. Нәзәров, Ч. Гасымов бу саһәдә мүвәффәғијјәтлә чалышырлар.

Совет Азербайжанынын мұасир декоратив-тәтбиги инчәсәнәти халқ јарадычылығынын зәнкин ән'әнәләри әсасында инкишаф едир. Сүжетли вә орнаментли надир халчалар вә зәркәрлик шәјләри јарадан мәшһур орнамент устасы Ләтиф Кәримовун јарадычылығы бүтүн дүңјада шөһрәт газанмышдыр.

Совет республикаларынын достлуг аиләсиндә јашајыб јарадан Азербайжан халгы 50 ил әрзиндә өз мәдәнијјәтинин, о чүмләдән тәсвири инчәсәнәтинин мисли көрүнмәмиш дәрәчәдә инкишафына паил олмушдур.

Дәрин мәзмун, көзәл рәссамлығы мәһарәти, монументал үмумиләшдирмәләрә вә бәдни форма лакониклијинә паил олмаг, бәдни ифадә вәситәләринин садәлији вә тә'сирлилији — бүтүн бу характерик хүсусијјәтләр Азербайжанын мұасир тәсвири инчәсәнәтинә өлкәмиздә вә оунуң һудудларындан кәнарларда шөһрәт газандырмышдыр. Инди Совет Азербайжанында милли рәссамлығы, графика, һејкәлтәрашлығы, декоратив-тәтбиги инчәсәнәт мәктәпләри мүвәффәғијјәтлә инкишаф едир; тәсвири инчәсәнәтин вә мәрмәрлығын синтези, техники естетика саһәләриндә бөјүк ишләр көрүлүр.

Азербайжан тэсвири сәнәтинин тимсалында биз, мүасир совет инчәсәнәтинин әсил милли вә, ејни заманда, бејнәлмиләл характер кәсб етдијинин шаһиди олурут. Ән көркәмли Азербайжан рәссамларынын классик ән'әнәләр әсасында јаратдылары таблолар, јалныз доғма халгын дејил, һәм дә чоҳмилләтли совет халгларынын, бүтүн гит'әләрдә јашајан халгларын рәғбәтини газанмышдыр. Харичи өлкәләрә көндәрдјимиз бәди сәркиләрин мүвәфғәгјјәти буну бир даһа сүбүт едир. Индики заманда Совет Азербайжанынын рәссамлары чоҳ чидди јарадычылыг проблемләрини һәлл етмәјә сәј кәстәрирләр. Сәнәткарларымыз јашадылары дөврүн тәләбләринә чаваб верәчәк әсәрләр васитәси илә әһмәткеш күтләләрин коммунист тәрбијәсинә, һәртәрәfli жүксәк сәвијјәјә галхмыш јени инсан тәрбијәсинә хидмәт едирләр. Сосиалист һуманизми, партијалылыг вә хәлгилик Азербайжан рәссамларынын јарадычылығына хас олан характерик хусусијјәтләрдир. Онун орижинал милли формалар ахтарышыны сәмәрәли сурәтдә давам етдирирләр. Совет Азербайжанынын рәссамлары, һејкәлтәрашлары вә графикләри диқәр гардаш республикаларын тәсвири инчәсәнәт усталары илә јарадычылыг әлағәләрини мөһкәмләндирәрәк бундан сонра да чоҳмилләтли совет сосиалист инчәсәнәти хәзинәсини зәнкинләшдирәчәкләр.

М. Нәчәфов

Искусство азербайджанского народа восходит к глубокой древности. Тысячелетия отделяют нас от первых памятников изобразительной культуры на земле Азербайджана — наскальных рисунков Кобыстана и Апшерона. Предки нынешних азербайджанцев обильно украшали орудия труда и предметы быта всевозможными орнаментами и изображениями, близкими формам реальной жизни. Позднее, во времена средневековья, когда догмы ислама ограничивали развитие изобразительных форм, высокого уровня достигли ковроделие, изготовление художественных тканей, изделий из камня, дерева, металла, ювелирное искусство, керамика.

Большим изяществом отличаются изразцовые украшения мавзолеев, мечетей, дворцов, резьба по камню, ганчу, дереву на жилищах, орнаментальный декор всемирно-известных архитектурных памятников. Прекрасные образцы стенной росписи сохранились в интерьерах дворца живописнейшего города Шеки.

Издавна славятся миниатюры Азербайджана. Еще в XVI веке в древнем Тебризе, считавшемся одним из крупнейших центров мировой художественной культуры, творили Кемаледдин Бехзад, Султан Мухаммед, Мир Сейид Али, Мухаммеди и многие другие миниатюристы, великолепное искусство которых оказало большое воздействие на развитие миниатюры и книжной графики многих стран Востока.

В XIX столетии под влиянием передовой русской культуры в искусстве Азербайджана возникают новые, последовательно реалистические тенденции. Представителями зарождающегося демократического направления в дореволюционном азербайджанском искусстве были художники Мирза Кадым и Мир Мовсум Навваб.

Подъем революционного движения, наметившийся в Баку в начале XX века, способствовал развитию демократической мысли среди передовой азербайджанской интеллигенции. Писатели и просветители, актеры и художники, откликнувшиеся на революционные события 1905—1907 годов, подняли голос против реакции и религиозного фанатизма. По примеру сатирических журналов, издававшихся в те годы в Петербурге и Москве, в 1906 году вышел первый номер иллюстрированного журнала на азербайджанском языке — „Молла Насреддин“, вокруг которого группировались представители творческой интеллигенции. Этот журнал определил, в частности, направление творческих исканий Азимзаде и Кенгерли — основоположников современного изобразительного искусства Азербайджана. Бехруз Кенгерли оставил богатое наследие, признанное далеко за пределами Азербайджана. Многочисленные акварели художника проникнуты безграничной любовью к Родине, народу. Большую ценность представляет галерея реалистических портретов, созданных Кенгерли в родном Нахичевани.

Неоценимый вклад в сокровищницу азербайджанского искусства внес Азим Азимзаде. Еще на заре XX века, в условиях жесточайшей реакции, он создавал антирелигиозные, исторические и бытовые композиции, сатирические рисунки и иллюстрации. Простой и ясный изобразительный язык, идущий от фольклора, неиссякаемая творческая фантазия, умение проникнуть в глубину человеческих переживаний отличают произведения этого самобытного мастера.

Советская действительность вызвала к жизни новые жанры, новые формы азербайджанского искусства. В начале 20-х годов в молодой советской республике возникли ранее отсутствовавшие художественная школа, государственный музей, драматические и музыкальные театры, издательства. На самостоятельный творческий путь вступили первые воспитанники Бакинской художественной школы: А. Рзакулиев, А. Казиев, И. Кулиев, Э. Гаджиев, К. Хальков, И. Ахундов, Г. Мустафаев, Ш. Мангасаров, С. Саламзаде. Молодые живописцы, графики и скульпторы направлялись на учебу в Москву и Ленинград; развивались творческие связи с мастерами искусства РСФСР, Грузии и Армении.

Активное отношение к современной действительности, стремление к правдивому раскрытию наиболее ярких жизненных явлений, поиск оригинальной национальной формы — вот тенденции, характерные для азербайджанского искусства в период его становления.

К 30-м годам относится начало творческой деятельности талантливых мастеров: Г. Ахвердиева, Т. Тагиева, К. Ханларова, А. Кязимова, Ф. Абдурахманова, Дж. Карягды, Л. Керимова и многих других. Молодежь смело бралась за актуальные темы, участвовала в выставках, конкурсах. Отдельные произведения тех лет („В. И. Ленин в Кремле“ Т. Тагиева, „Портрет Низами“ К. Халькова, „Физули“ Ф. Абдурахманова и другие) выдержали испытание временем и вошли в искусство Советского Азербайджана как этапные работы. Во время Великой Отечественной войны художники всю свою творческую деятельность подчинили интересам фронта. Именно тогда появились сотни боевых плакатов на патриотические темы, антифашистских карикатур и рисунков. В 1943 году, в труднейших условиях военного времени, художники Советского Азербайджана доставили свои произведения в Москву, а выставка азербайджанского искусства, организованная в Третьяковской галерее, продемонстрировала высокий патриотизм художников, их преданность партии и героическому советскому народу.

К 50-летию образования Союза Советских Социалистических Республик азербайджанский народ, как и все другие народы необъятной страны Советов, приходит с невиданными достижениями во всех областях экономической и культурной жизни. Для творческой интеллигенции Советского Азербайджана это пятидесятилетие можно смело приравнять

к столетиям, и сегодня вполне очевидно, что творческий союз азербайджанских художников — один из наиболее сильных в большой многонациональной семье страны. С гордостью в Азербайджане произносятся имена многих талантливых мастеров, своим творчеством прославляющих национальную культуру.

Современную живопись Азербайджана, по праву занимающую в искусстве республики ведущее место, характеризует многообразие жанров и тематики, наличие ярких индивидуальностей. На примере творчества ряда художников можно проследить основные тенденции развития азербайджанской живописи: эмоционально-образное раскрытие важнейших тем современной жизни, поиск полнозвучной живописной формы, все возрастающий интерес к лучшим традициям национальной художественной культуры.

Уже в 40-е годы на всю страну прозвучало имя Микаила Абдуллаева — художника разностороннего дарования, талантливого работающего как в жанре тематической картины, так и в портрете и пейзаже. На Всесоюзной выставке 1947 года в Москве появилась его картина „Вечер“, в которой глубоко запомнились образы молодых женщин, обаятельных и жизнерадостных. Затем одна за другой получают известность картины „Мингечаурского цикла“ Абдуллаева: „Строители счастья“, „Огни Мингечаура“, „Подруги“ и другие. Поэтичность восприятия, способность находить в будничном величие и красоту — качества, отличающие полотна этого цикла. Несколько позже появилась „Массалинская сюита“ — картины о сегодняшней азербайджанской деревне. Художника восхищают разнообразие человеческих характеров, яркие краски природы, одеяний людей. Лучшая картина сюиты — „Радость“ — была представлена в экспозиции советского павильона на Брюссельской выставке 1958 года. Абдуллаев совершил длительную поездку в Индию, откуда привез богатый материал для работы над „Индийским циклом“. Многие страны обошли картины этого цикла: „Женщины Раджастана“, „Студентки из Калькутты“, „Кормящая мать“ и другие. За свой „Индийский цикл“ Абдуллаев удостоен Международной премии имени Неру. В последние годы художник написал серию картин о тружениках азербайджанского села. Триптих „На полях Азербайджана“, картины „Апшеронцы“, „Старый чабан“ и другие, которые отличает яркая, богатая цветовыми контрастами живопись, великолепно раскрывают единство человека и природы.

В 50-х годах в азербайджанское искусство пришли представители третьего поколения — живописцы Т. Салахов, Т. Нариманбеков, Н. Абдурахманов и А. Джафаров, В. Самедова, Н. Касумов, Э. Рзакулиев; графики Р. Бабаев, Ю. Гусейнов, Э. Шахтагтинская, А. Гаджиев; скульпторы Э. Гусейнова, Ф. Наджафов и многие другие молодые художники, завершившие образование в институтах Москвы, Ленинграда, Киева, Вильнюса. Талантливая

молодежь обогатила изобразительное искусство республики разнообразием живописной манеры, смелыми исканиями. С творчеством Таира Салахова связаны многие лучшие достижения советской тематической картины и портретной живописи. Далеко за пределами Советского Союза известны его полотна: „С вахты“, „Ремонтники“, „Утренний эшелон“, „Нефтяник“, воспевающие трудовую героиню наших дней. Всесоюзное признание получил „Портрет композитора Кара Караева“, ныне находящийся в экспозиции Государственной Третьяковской галереи. Проникновение в мир человеческих переживаний, суровое мужество, свойственное волевым людям, отличают образы новых картин Салахова: „Новое море“ и „Женщины Апшерона“.

Четкий композиционный ритм, ясность и энергичность рисунка, лаконизм цветового решения — характерные черты художественного строя лучших полотен Салахова.

Иными изобразительными средствами отличается полнозвучная темпераментная живопись Тогрула Нариманбекова. В его первой картине, посвященной трудовым будням рыбаков Балтики, привлекала напряженная эмоциональность. В последующих полотнах („Заря над Каспием“, „Сильнее шторма“) Нариманбеков обратился к волновавшей его теме труда нефтяников Каспия.

Высокая гражданственность, вера в бессмертие своего народа — такова идея монументального полотна „За светлое будущее“, повествующего о легендарных бакинских комиссарах. Пафосом всепобеждающего гуманизма, чувством ненависти к насилию проникнуты образы картины Нариманбекова „Во имя жизни“.

Нариманбекова вдохновляет неисчислимое богатство народной фантазии. Он влюблен в наскальные изображения Кобыстана, в прекрасные средневековые сооружения Апшеронского полуострова, в многокрасочные ковры, чудесные ювелирные изделия, в классическую азербайджанскую книжную миниатюру. Мелодичная народная музыка, национальные азербайджанские мугамы доставляют ему радость. Отсюда и ярко выраженная музыкальность в его полотнах: „Мугам“, „Чинара“, „Песня“.

К числу наиболее известных живописцев Азербайджана относится Асеф Джафаров. Его тематические картины („Выбор браслета“, „Жизнь“, „Слово о завтра“, „Пробуждение“), портреты („Композитор Ариф Меликов“, „Писатель Джафар Джаббарлы“) и пейзажи („На берегу Аракса“, „Апшерон“) полюбили зрителя прежде всего за их необычайно красивый колорит. Живопись Джафарова напоминает прихромную мозаику нежных серо-сиреневых тонов, хорошо гармонирующих с черными.

В нашей стране и за ее пределами высоко оценены тематические картины Н. Абдурахманова („На рисовом поле“, „Любимые узоры“, „Тальпки“ и другие) и портреты В. Самедовой

(„Инженер-геолог М. Мамедбейли“, „Студент“, „Скульптор Г. Абдуллаева“ и другие). Живописной манере Абдурахманова свойственны локальные цветовые отношения, декоративность. В портретах Самедовой подкупают широта письма, яркая контрастность цвета.

Чрезвычайно интересны работы и других живописцев: жанровые картины Э. Рзакулиева, Г. Ахвердиева, Б. Алиева, Л. Фейзуллаева; портреты Б. Мирзазаде, А. Абдулхалька, Т. Тагиева; пейзажи С. Бахлулзаде, Н. Касумова, М. Тагиева. Из молодых живописцев назовем М. Аббасова, Т. Шихалиева, Ф. Багирова, А. Вердиева, успешно дебютировавших на больших художественных смотрах азербайджанского искусства.

Сейчас окончательно утвердились тенденции развития современной азербайджанской скульптуры — стремление к монументальной пластике, к углубленному психологическому раскрытию портретных образов.

В становлении и дальнейшем развитии современного искусства Азербайджана весьма значительна роль Пинхоса Сабса — скульптора-монументалиста, создателя выдающихся памятников и прекрасной портретной галереи. Еще в конце 30-х годов им изваян величественный монумент С. М. Кирову — одно из лучших творений советской монументальной скульптуры. В девятиметровой бронзовой статуе воплощен образ пламенного трибуна революции. В творчестве Сабса особое место занял образ В. И. Ленина. Старейшим мастером созданы памятник Ленину в городе Краснодаре, выразительный мраморный бюст вождя, композиция, названная „О счастье народном“, и другие произведения, обогатившие советскую Лениниану.

Большой вклад в развитие азербайджанской скульптуры внес Фуад Абдурахманов. На протяжении тридцати лет он создал значительные произведения, украшающие города Азербайджана. Выдающимися творениями этого мастера являются памятники Низами в Баку и Кировабаде, Рудаки в столице Таджикистана — Душанбе, замечательная скульптура „Чабан“, мемориальные бюсты вождей монгольского народа — Сухе-Батора и Чойбалсана в Улан-Баторе и другие. Монументальную скульптуру Абдурахманова отличают красота и выразительность силуэта, четкость пластической формы.

В области монументальной скульптуры успешно работает и талантливый ваятель Джалал Карягды. Созданный им величественный памятник В. И. Ленину воздвигнут в Баку, перед Домом правительства Азербайджанской ССР. Как монументальные, так и станковые работы мастера пронизывает ярко выраженная эмоциональность.

В 50-х годах в семью азербайджанских ваятелей пришла талантливая молодежь, получившая профессиональное образование в Ленинграде и Москве: Т. Мамедов, О. Эльдаров, Г. Абдуллаева, М. Миркасимов, С. Гулиев, К. Алекперов, Э. Шамилов, А. Цаликов,

К. Суджетдинов, А. Мустафаев, Э. Гусейнова, Ф. Наджафов и другие. Работая в творческом содружестве, Мамедов и Эльдаров создали памятник В. И. Ленину в городе Сумгаите и памятник поэту Физули в Баку.

Лирическое начало составляет лейтмотив творчества Абдуллаевой, создавшей скульптурные композиции „Колыбельная“, „Весна“, „Семь красавиц“ и другие.

В современной графике Азербайджана ярко прослеживается повышенный интерес к станковым формам, особенно — эстампу. Последователь реалистических традиций А. Азимзаде — А. Рзакулиев, благодаря плодотворной работе в линогравюре, завоевал широкое признание далеко за пределами Азербайджана. Значительная часть его гравюр посвящена сюжетам дореволюционного быта азербайджанского народа.

Серия автолитографий и линогравюр М. Рахманзаде „У нас на Каспии“, „Моя родина“, „Азербайджан“, „Наши девушки“ и другие принесли заслуженную славу талантливой художнице.

Жизнелюбие, оптимизм пронизывают акварельные серии молодого графика Ю. Гусейнова. Излюбленная тема линогравюр Р. Бабаева — современность. В них художник раскрывает будни строек и заводов Баку и Сумгаита, нефтяных промыслов на Каспии. Смелое композиционное решение отличает гравюры А. Гаджиева. Индустриальные мотивы в его работах приобретают романтическую окраску. Активно работают в различных формах станковой графики художники Н. Ахундов, Н. Бабаев, Д. Муфидзаде, Р. Мехтиев и другие. Заметны достижения и в книжной графике, плакате, где успешно выступают О. Садыхзаде, К. Кязимзаде, Э. Шахтахтинская, Г. Назаров, Д. Касимов и другие.

На основе богатейших традиций народного творчества развивается в Советском Азербайджане советское декоративно-прикладное искусство. Мировую известность получило творчество выдающегося мастера-орнаменталиста Лятифа Керимова, создателя уникальных сюжетных и орнаментальных ковров и ювелирных изделий.

За пятьдесят лет в дружной семье советских республик азербайджанский народ достиг невиданного уровня развития своей культуры, в том числе и изобразительного искусства.

Глубокая содержательность, яркое живописное звучание, стремление к монументальным обобщениям и законченности формы, простота и выразительность художественного языка — эти характерные особенности принесли современному изобразительному искусству Азербайджана широкое признание в нашей стране и за ее рубежами. Ныне в Советском Азербайджане успешно развивается национальная школа живописи, графики, скульптуры, декоративно-прикладного искусства; осуществляются значительные работы в области синтеза изобразительного искусства и архитектуры, инженерной эстетики.

Произведения выдающихся азербайджанских художников, созданные на основе классических традиций, заслужили признание народов многонациональной советской страны, а также народов многих других стран. Лучшее свидетельство тому — успехи наших художественных выставок в зарубежных странах. В настоящее время художники Советского Азербайджана трудятся над решением сложных творческих проблем. Деятели нашего искусства стремятся создавать такие произведения, которые служили бы благородной цели — коммунистическому воспитанию широких трудящихся масс и всестороннему воспитанию нового человека.

Социалистический гуманизм, партийность и народность пронизывают творчество азербайджанских художников, продолжающих поиски своеобразной национальной формы. Живописцы, скульпторы и графики Советского Азербайджана в творческом содружестве с мастерами изобразительного искусства братских республик будут и далее обогащать сокровищницу многонационального советского социалистического искусства.

The roots of Azerbaijan art go back to the most ancient times. Thousand of years lie between us and the first monuments of pictorial art in what is now Azerbaijan—the rock-drawings of Kobystan and the Apsheron Peninsula. The ancestors of present-day Azerbaijanians used to decorate their tools and utensils with various ornaments and pictures of a strictly realistic aspect. Later, during the Middle Ages when Islamic dogma forbade the representation of any living thing and thus limited the development of pictorial expression, this was counterbalanced by the extremely high level attained in such fields of art as rug-making, jewellery, the production of *objets d'art* and ceramics.

Among the outstanding achievements of this epoch are splendid architectural monuments of world renown: intricate and delicate tile-ornamented mausoleums, mosques, palaces. The stone-cutting and wood-carving of that period speak for themselves, as do the beautiful mural paintings still evident in the palace of Sheki, a most picturesque city.

Azerbaijan miniatures have long been famous. It was in sixteenth-century Tebriz, then one of the world's main art centres, that humanity first saw the work of Kemaleddin Bekhzad, Sultan Mohammed, Mir Seid Ali and many other masters, whose superb art had a profound influence on the development of miniature painting and book illustration in many Oriental countries.

In the nineteenth century new and consistently realistic trends appear in Azerbaijan art by progressive Russian culture. The representatives of this democratic tendency in pre-revolutionary Azerbaijan art were two painters: Mirza Kadym and Mir Movsum Navvab.

The quickening revolutionary pulse that began to beat strongly in Baku at the beginning of the twentieth century furthered the cause of democratic ideas in progressive intellectual circles. Writers, enlighteners, actors and painters rallied around the revolutionary events of 1905–7 and raised their voices against reaction and religious fanaticism. Following the example set by satirical magazines, then published in St. Petersburg and Moscow, local intellectuals initiated the first Azerbaijan publication of that type. First published in 1906, it was called *Mollah Nasr-ed-Din*, its namesake being the folk-hero figure of Oriental lore. This periodical also had a profound effect on the creative work of two outstanding artists, Azimzade and Kengerli, who may be considered the founders of modern Azerbaijan pictorial art.

The rich legacy of Bekhruz Kengerli is known far beyond the boundaries of his land. Many of the painter's water-colours are touching and powerful studies of infinite love for his land and people. Of no less importance is the gallery of realistic portraits, executed by Kengerli in his home city of Nakhichevan.

Without the work of Azim Azimzade the treasure chest of Azerbaijan art would not be so rich. In the early dawn of the twentieth century, in an atmosphere of tyranny and reaction, he produced

anti-religious, historic and genre compositions, satirical drawings and illustrations. The works of this highly original master testify to his clear-cut artistic interpretation of folklore tradition, his unlimited imagination and ability to fathom the depth of human feelings.

With the emergence of Soviet power, new genres and forms appeared on the Azerbaijan artistic scene. The early twenties saw the creation of dramatic and musical theatres, publishing houses, a state museum and an art school—all innovations for the young republic. Soon the first graduates of the Baku Art School began their independent careers. They were: A. Rzakuliyev, A. Kaziyev, A. Kuliyev, A. Gadjiyev, K. Khalykov, I. Akhundov, G. Mustafayev, S. Mangasarov and S. Salamzade. Young painters, sculptors and draughtsmen were sent to Moscow and Leningrad for further education; close ties were developed with the leading painters of the Russian Federation, Georgia and Armenia.

In this period of development, the main tendencies of Azerbaijan art were active attitude toward everyday reality, a search for original national form and the urge to depict truthfully the most vital aspects of life.

The thirties were characterized by a spate of talented painters: G. Akhverdiyev, T. Taghiyev, K. Khanlarov, A. Kiazimov, F. Abdurakhmanov, D. Kariagdy, L. Kerimov, just to name a few. Although young, they attacked the most complex subject-matter, actively participated in exhibits and contests. Certain works of that period have withstood the test of time and constitute part of the history of Azerbaijan art. Among them, one may single out *Lenin at the Kremlin* by T. Taghiyev, *Portrait of Nizami* by K. Khalykov and F. Abdurakhmanov's *Fizuli*.

Between 1941 and 1945, artists produced hundreds of posters, cartoons and drawings, all dealing with the war against Nazi Germany. In 1943, notwithstanding the difficult wartime conditions, Azerbaijan painters brought their works to Moscow for an exhibit of Azerbaijan art at the famous Tretyakov Gallery. It was a moving experience that bespoke patriotism, love for the people and the highest of ideals.

The people of Azerbaijan, as well as all other peoples of the Soviet country, celebrated the fiftieth anniversary of their republic with great pride: they had every reason to, considering their great achievements in all economic and cultural fields of life. For Azerbaijan intellectuals, this fifty-year period may be likened to centuries. The Union of Azerbaijan Artists can justly be regarded as one of the most illustrious in the multinational community of Soviet peoples. Many Azerbaijan masters, whose works glorify the national culture, are among the republic's finest sons and daughters.

Contemporary Azerbaijan painting, rightfully considered one of the republic's leading arts, displays a great variety in genre treatment and subject-matter, and is represented by some highly

individual masters. Examining the work of certain painters, one may perceive the main tendencies of development in Azerbaijan painting: an emotional and realistic approach toward the vital issues of the day, a search for truly artistic form, and a growing interest in the best traditions of the national culture.

The name of Mikail Abdullayev became famous on a national scale as early as the forties. A highly gifted painter, working with equal success in various forms of painting—portrait, landscape and genre, made his *début* in 1947 at the All-Union exhibit in Moscow with *Evening*, a canvas that remains in the memory for its depiction of young women, happy and charming. This was followed by several other paintings, greeted with no less acclaim, those of the so-called *Mingechaur Cycle: Happiness Builders, The Lights of Mingechaur, Girl Friends* and others. For this cycle the painter was awarded the Jawaharlal Nehru Prize. These canvases are characterized by poetic approach to everyday life and by the ability to find grandeur and beauty in it. Somewhat later Abdullayev produced his *Massaline Suite*, a series of paintings that centre on contemporary village life. The painter finds endless delight in the kaleidoscope of human traits and of nature's colours reflected in the native costumes. The most outstanding in this series—*Joy*—was exhibited in the Soviet pavilion at the Brussels EXPO-58. As a result of extensive travels in India, Abdullayev created his *Indian Cycle*, many canvases of which have been shown abroad: *Women of Rajasthan, Calcutta Students, Nursing Mother*, to name a few. In recent years Abdullayev has produced a series of paintings that focus on rural life in Azerbaijan. The rich, sonorous coloration of these canvases helps reveal the painter's main idea: the unity of man and nature. Such are his *Old Shepherd, Apsheroners* and the triptych *The Fields of Azerbaijan*.

The fifties emerge as the period when the "third generation" makes its way into Azerbaijan art—such painters as T. Salakhov, T. Narimanbekov, N. Abdurakhmanov, A. Djafarov, V. Samedova, N. Kasumov and E. Rzakuliyev; sculptors such as E. Husseinova and F. Nadjafov; draughtsmen as R. Babayev, Y. Husseinov, E. Shakhtakhtinskaya and A. Gadjiyev. Many more could be mentioned, young artists who completed their education in Moscow, Leningrad, Kiev, Vilnius. Thanks to the works of these talented young artists, the republic can pride itself on the diversity and creative ability so characteristic of what has been produced.

Some of the finest achievements of Soviet painting are connected with the name of Tair Salakhov. Such canvases of his as *After the Shift, Repair Workers*, and *Old Oil-field Worker*, in which the painter glorifies the heroic labour of our days, are known far beyond the boundaries of the Soviet Union. Among his best works is the *Portrait of the Composer Kara Karayev*, now on view at the Tretyakov Gallery in Moscow. The latest canvases produced by Salakhov are studies of

man's inner world with emphasis put on such human traits as stern courage and will-power. Such are his *The New Sea* and *Women of Apsheron*. Salakhov's most interesting works may be characterized by a clear-cut compositional rhythm, clarity and energy of draughtsmanship and a laconic colour scheme.

The temperamental and turbulent painting of Togrul Narimanbekov is of a different nature. His first canvas, a depiction of the everyday life of Baltic Sea fishermen, attracted attention due to its tense and emotional execution. In later works (*Dawn on the Caspian, Stronger than the Storm*) Narimanbekov turned to a subject of great personal interest, that of the Caspian Sea oil workers.

Civic spirit and a profound belief in his people are the underlying features of Narimanbekov's monumental *For a Happy Future*, which deals with the 26 commissars of Baku, shot by anti-revolutionary forces during the civil war. One of his celebrated paintings, *In the Name of Life*, is a hymn to humanism and the total negation of violence.

Narimanbekov finds inspiration in the countless vistas opened by folk fantasy. He is deeply and emotionally attached to the rock-drawings of Kobystan, the beautiful Middle Age structures on the Apsheron Peninsula, the bright carpets, *objets d'art* and classic illuminated manuscripts. He particularly enjoys folk music and songs performed by national Azerbaijan bards, something quite evident in such canvases as the *Mugam, The Plane Tree and Song*.

Asef Djafarov belongs to Azerbaijan's most famous painters. His genre paintings (*Choosing a Bracelet, Life, Word on Tomorrow, Awakening*), portraits (*Composer Arif Melikov, Writer Djafar Djabbarly*) and landscapes (*On the Banks of the Araxes, Apsheron*) have been widely praised, mainly because of their unique and beautiful colour schemes. Djafarov's painting reminds the observer of a polichromatic mosaic of delicate grey-violet tones that harmonize well with black.

Both in the Soviet Union and abroad the genre paintings by N. Abdurakhmanov (*On a Rice Field, Beloved Patterns*) and the portraits by V. Samedova (*Geologist M. Mamedbeyli, Student, Sculptor G. Abdullayeva*) are held in high esteem. Abdurakhmanov's style is characterized by local colour schemes and strong decorative elements. Samedova's portraits strike one by their sweeping scope and contrasting counterplay of colours.

Of no less interest are the works of many other painters, such as the genre canvases by E. Rzakuliyev, H. Akhverdiyev, B. Aliyev, L. Feyzulayev; the portraits by B. Mirzazade, A. Abdulkhalyk, T. Taghiyev; the landscapes by S. Bakhlulzade, N. Kasumov, M. Taghiyev. Among the younger generation, one can name M. Abbasov, T. Shikhaliyev, F. Baghirov and A. Verdiyev, whose *débuts* at republican exhibits were marked by success.

The main tendencies of contemporary Azerbaijan sculpture have now crystallized in the urge to create a monumental plastic art of profound psychological quality.

No small role in the beginning and further development of Azerbaijan art was played by Pinkhos Sabsay, whose monumental sculptures and portraits are of outstanding value. He is the author of one of the most remarkable creations of Soviet monumental sculpture—the Kirov monument, completed in the late thirties. The nine meter bronze statue that stands atop a granite pedestal commemorates one of the revolution's most passionate tribunes. Lenin occupies a special place in Sabsay's art. Sabsay is the author of a monument to Lenin in the city of Krasnodar, of an expressive marble bust, of a composition called *About the People's Happiness*, and of other works that have enriched the Lenin theme in Soviet art.

Fuad Abdurakhmanov's contribution to Azerbaijan sculpture is also great. In the course of a thirty-year period he has created outstanding works that adorn the cities of Azerbaijan. Among the finest of his pieces one may name the statues of Nizami in Baku and Kirovabad, the Rudaki monument in Dushanbe,—capital of Tajikistan, the striking sculpture *A Shepherd*, the busts of the Mongolian leaders Sukhe-Bator and Choibalsan in the city of Ulan-Bator, and others. F. Abdurakhmanov's monumental sculpture is captivating, beautiful, highly expressive, its plastic element is characterized by clarity.

Djalal Kariagdy has also created many masterpieces of monumental sculpture. His grandiose statue of Lenin stands in front of the Baku Government House. Both his monumental and easel works are deeply emotional.

The fifties were marked by an influx of young talents who had completed their professional education in Leningrad and Moscow: T. Mamedov, O. Eldarov, G. Abdullayeva, M. Mirkasimov, S. Guliyev, K. Alekperov, E. Shamilov, A. Tsalikov, K. Sudjetdinov, A. Mustafayev, E. Husseinova, F. Nadjafov, and others. Working together, T. Mamedov and O. Eldarov executed a monument to Lenin in the city of Sumgait and another to the poet Fizuli in Baku.

G. Abdullayeva's talent is lyrical as even a few of her sculptures can testify: *Lullaby*, *Spring*, *Seven Beauties*, to name only a few.

Drawing in Azerbaijan shows a distinct easel tendency, especially as far as prints are concerned. A. Rzakuliyev, a follower of A. Azimzade's realistic traditions, has achieved international renown thanks to his etchings. The majority of these deal with the pre-revolutionary aspect of the Azerbaijan people's life.

M. Rakhmanzade's self-lithographies and prints, among them *My Homeland*, *Azerbaijan*, *Our Young Girls* and *On Our Caspian*, have brought her well-deserved recognition.

Optimism and a love for life are typical of the water-colours produced by the young artist

Y. Husseinov, while the main theme of R. Babayev's prints is the contemporary scene. They deal with the everyday life of the builders in Baku and Sumgait, and of the oil workers of the Caspian Sea. A. Gadjiyev's etchings, often compositional innovations, are romantic representations of industrial themes. Such draughtsmen as N. Akhundov, N. Babayev, D. Mufidzade, R. Mekhtiyev and others actively work in the different forms of easel drawing. Progress is evident in the field of book illustrations and posters in the works of O. Sadykhzade, K. Kiazimzade, E. Shakhtakhtinskaya, G. Nazarov, D. Kasimov.

Decorative and applied arts flourish on the basis of the rich Azerbaijan folk traditions. The work of Liatif Kerimov, an unsurpassed ornamentalist, has won world-wide fame: his unique carpets and rugs, and jewellery articles are unrivalled masterpieces.

Over the fifty-year period in the community of Soviet republics, the Azerbaijan people have achieved an unbelievable level of cultural development, including that of the pictorial arts.

Thanks to its fundamental features,—profound content, expressiveness, monumental generalization and laconic form, simplicity and clarity of artistic language, contemporary Azerbaijan art has won wide recognition both in our country and abroad. At present we see a national school of painting, drawing, sculpture, decorative and applied arts flourishing in Soviet Azerbaijan; great efforts are being made in the framework of synthetic art, combining pictorial art, architecture and industrial aesthetics.

Socialist humanism, Party ideals and national character are the tenets of Azerbaijan's artists in their search for a truly original national form. The painters, draughtsmen and sculptors of Azerbaijan, together with the masters of other Soviet republics, will continue to enrich the multinational treasure chest of Soviet Socialist art.

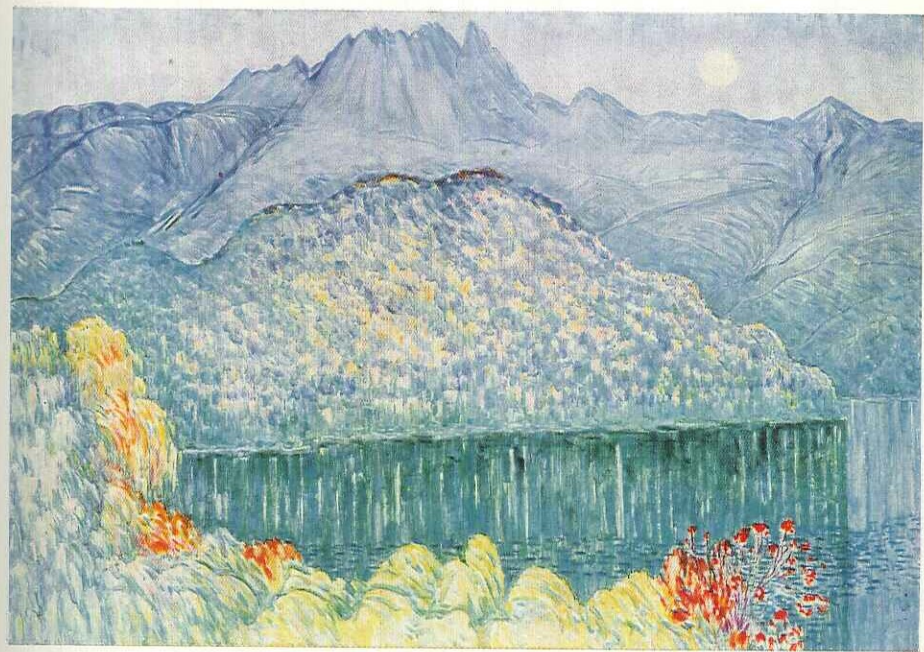
ШӘКИЛЛӘР
РЕПРОДУКЦИИ
ILLUSTRATIONS

1. С. Бәһлулзаде. Кәпәзин көз яшлары. 1964

С. Бахлулзаде. *Слезинки Кяпаза*

S. Bakhuluzade. *Tear-drops of Kiaraz*

س . بخلول زاده . دموع كياپاز

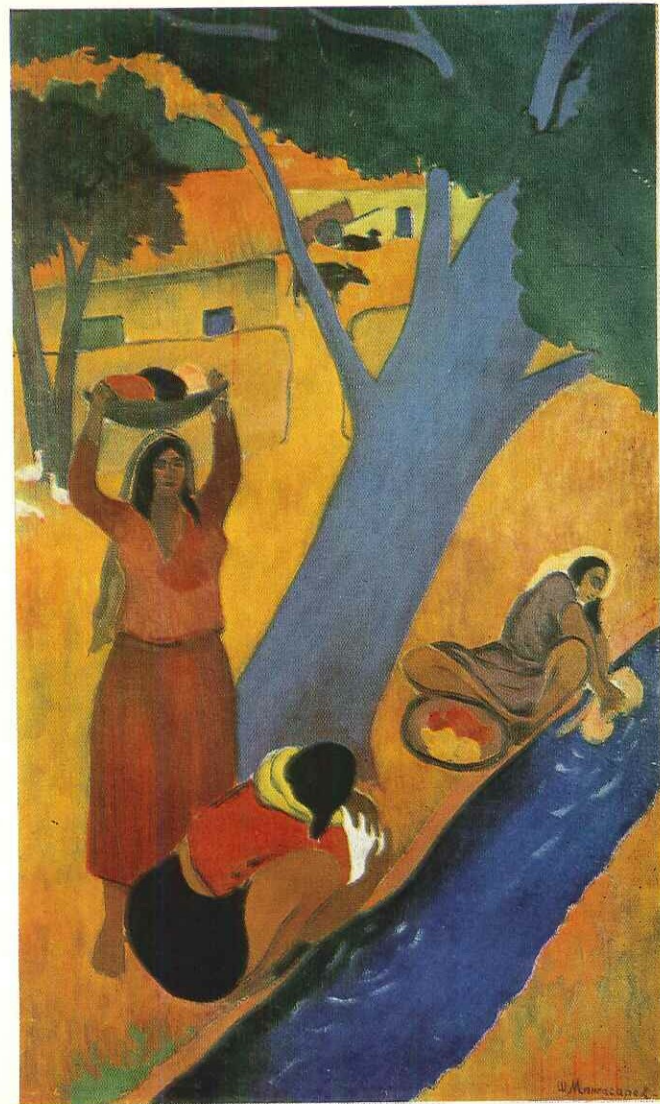

2. Ш. Мангасаров. Чај кәнарында. 1933

Ш. Мангасаров. У реки

S. Mangasarov. By the River

ش . مانجا ساروف . عند النهر

3. Ə. Мәммәдов. Чобан Г. Багыровун портрети. 1953

Э. Мамедов. *Портрет чобана Г. Багырова*

A. Mamedov. *Portrait of the Shepherd G. Baghirov*

أ. ماميدوف . صورة راعي الغنم ج باجير وف

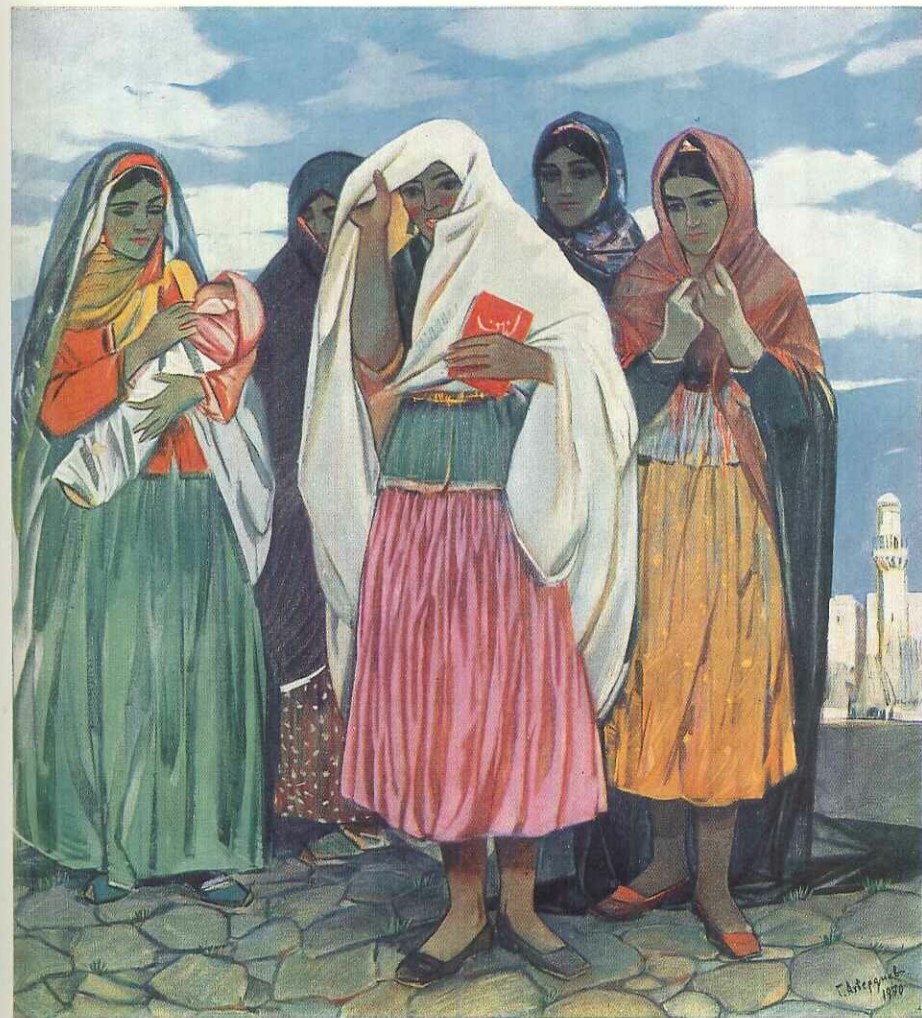
4. Т. Садыгзаде. «Баки. 1917». 1967

Т. Садыхзаде. „Баку. 1917“

T. Sadykhzade. *Baku in the Year 1917*

ت . صادق زاده . باکو عام ۱۹۱۷

5. Գ. Խաղերդիյեւ. Օյանա. 1970
Г. Ахвердиев. Пробуждение
H. Akhverdiev. *Awakening to a New Life*
غ. اخفردییف. نهضة الشعب

6. Ә. Әзимзаде. Қасыб евинде той. 1931

А. Азимзаде. Свадьба у бедняков

A. Azimzade. Wedding Feast in a Poor Family

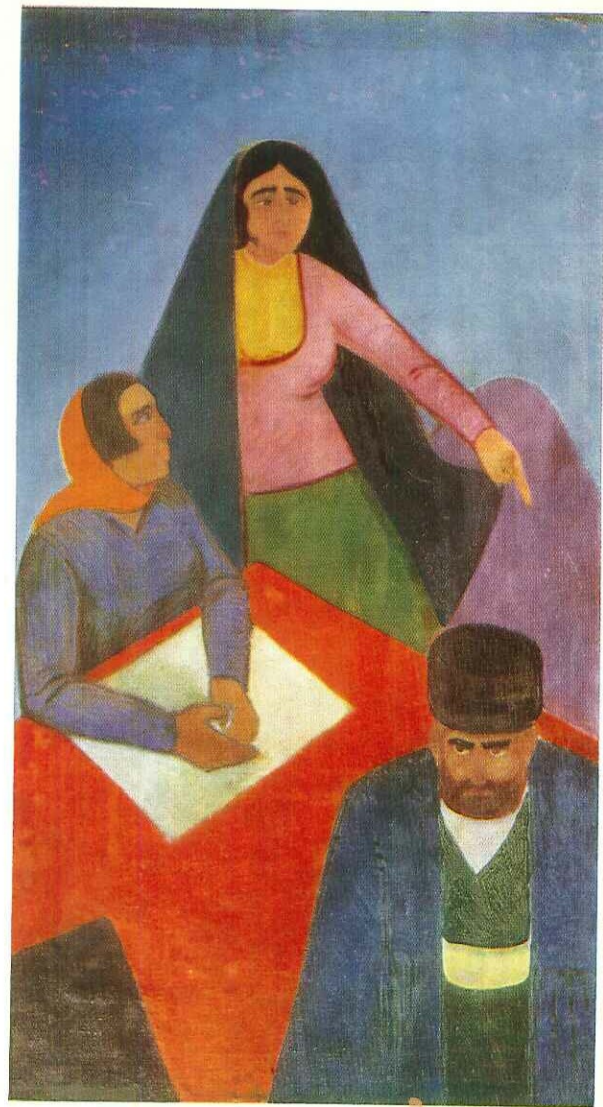
أ • عظيم زاد • العرس عند الفقراء

7. Г. Халыгов. Гадынлар шө'бәси. 1930

К. Халыков. Женотдел

K. Khalykov *Women Activists*

ك . خالقوف . عضوات تشيطات من النساء

8. Ә. Рзагуļијев. Хырдаватчы «Көһнә Бақы» сйлсиләсиндән, 1964

A. Rzakuļiyev. *Korbeynik*. Из серии „Старий Баку“

A. Rzakuļiyev. *A Pedlar Wandering from Place to Place*. From the Old Baku series

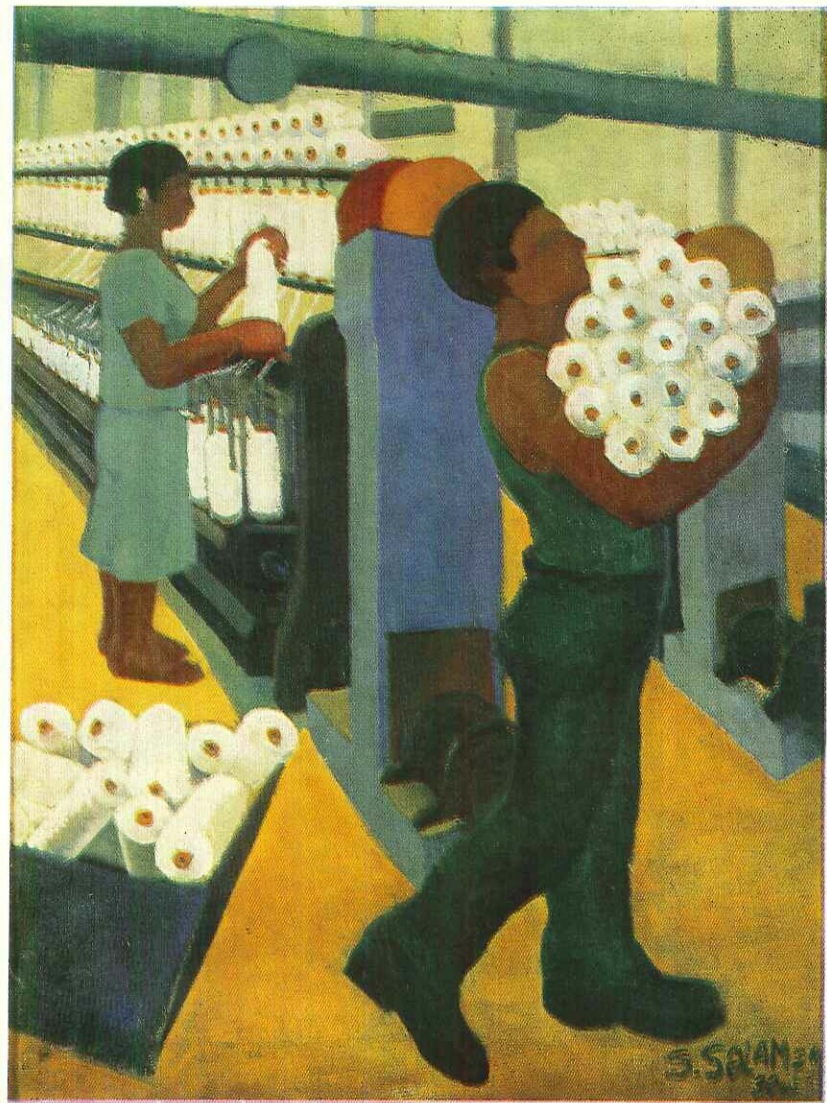
آ . رزاکو لییف . التاجر لمتجول . من سلسلة "باکو القديمة"

9. С. Саламзаде. Кәңчәдә тохучулуг фабрики. 1930

С. Саламзаде. Гянджинская фабрика

S. Salamzade. The Ghandjin Spinning Mill

س . سلام زاده . مصنع في جندرة

10. М. Абдуллајев. Минкәчевирин шәфәгләри. 1948

М. Абдуллаев. *Огни Мингечаура*

M. Abdullayev. *The Lights of Mingechaur*

م . عبد اللایف . أضواء میتجیشا ور

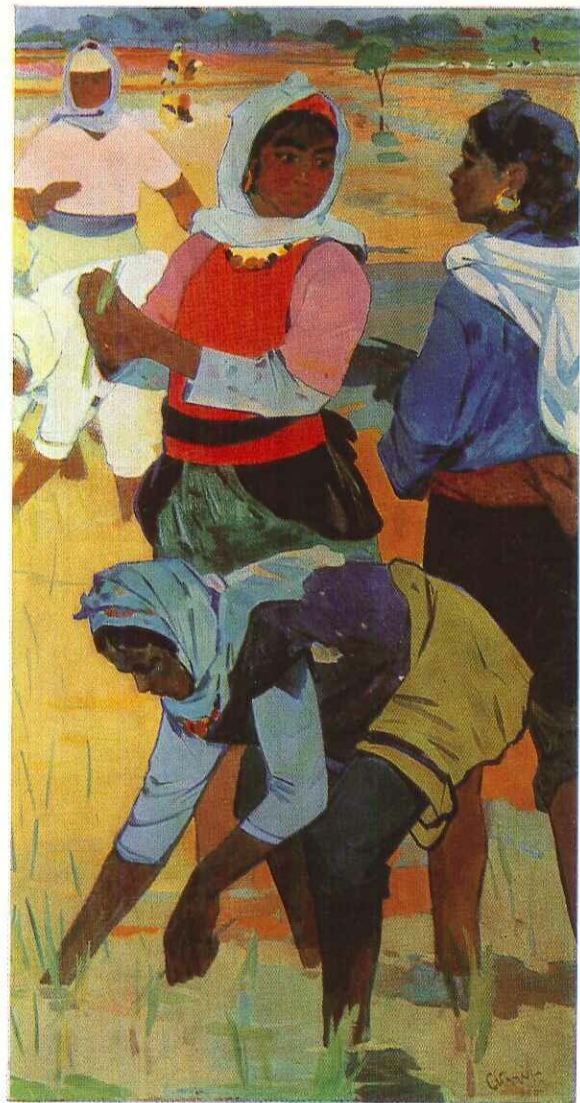

11. Н. Абдурахманов. Чөлтик зэмисянда. 1960

Н. Абдурахманов. *На рисовом поле*

N. Abdurakhmanov. *On a Rice Field*

· عبد الرحمانوف · في حقل الارز ·

12. А. Гачыјев. Хазари фәтһ едәиләр. 1960

А. Гаджиев. *Покорители Каспия*

A. Gadjiyev. *Conquerors of the Caspian Sea*

أ . غاجييف . غزاة بحر الخزر (فتروين)

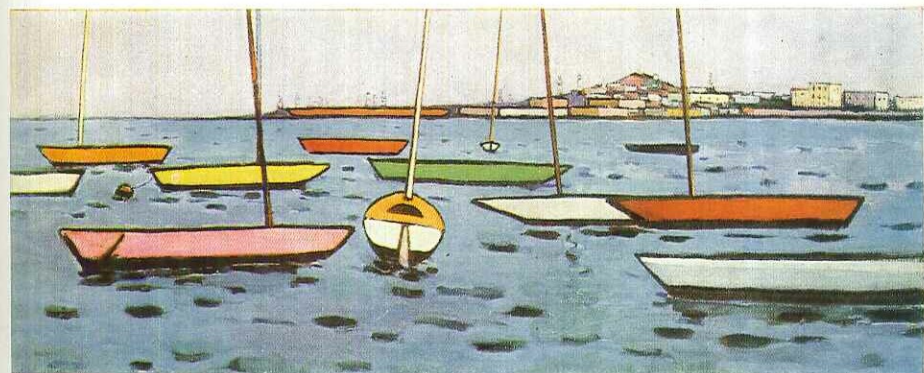

13. Б. Мирзазаде. Күнорта чагында, 1963

Б. Мирзазаде. *Полдень*

B. Mirzazade. *Midday*

ب . مېيرزا زاده . الظهيرة

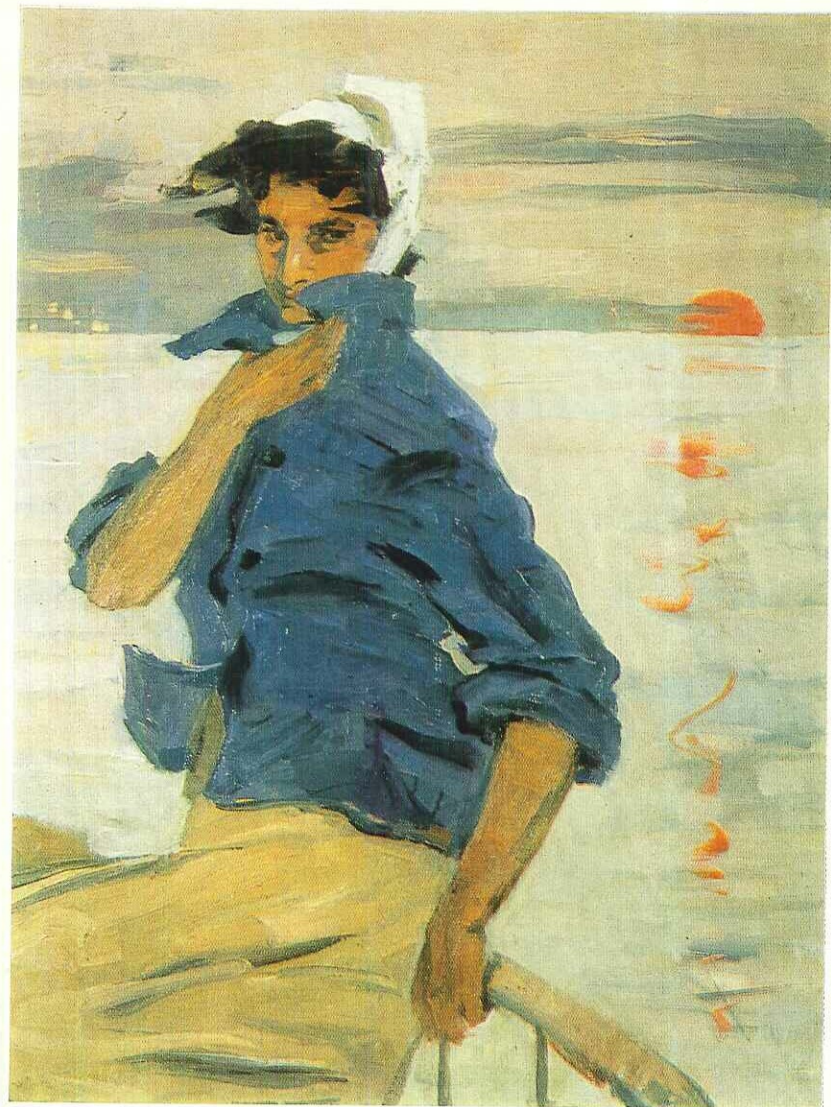

14. X. Сафарова. Гајыглар, 1965

X. Сафарова. Яхты

K. Safarova. Yachts

خ · سافاروفا · اليختات

15. В. Сәмәдова. Мүһәндис-геолог М. Мәммәдбәјлинин портрети. 1959

В. Сәмәдова. Портрет инженера-геолога М. Мәмәдбейли

V. Samedova. Portrait of the Geologist M. Mamedbeyli

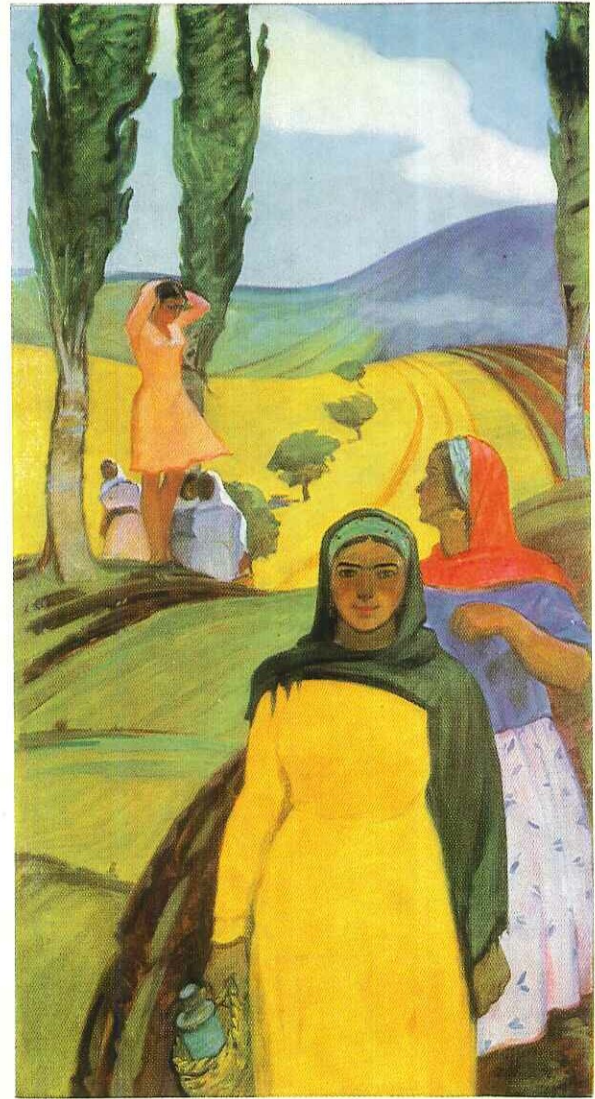
ف . ساميدوفا . صورة المهندس الجيولوجي م . ماميدبيلي

16. К. Ханларов. Колхозчу гадынар тарлада. 1963

К. Ханларов. *Колхозницы на поле*

K. Khanlarov. *Women Collective Farmers at Work on the Fields*

ك. خانلاروف . كولخوزيات في الحقل

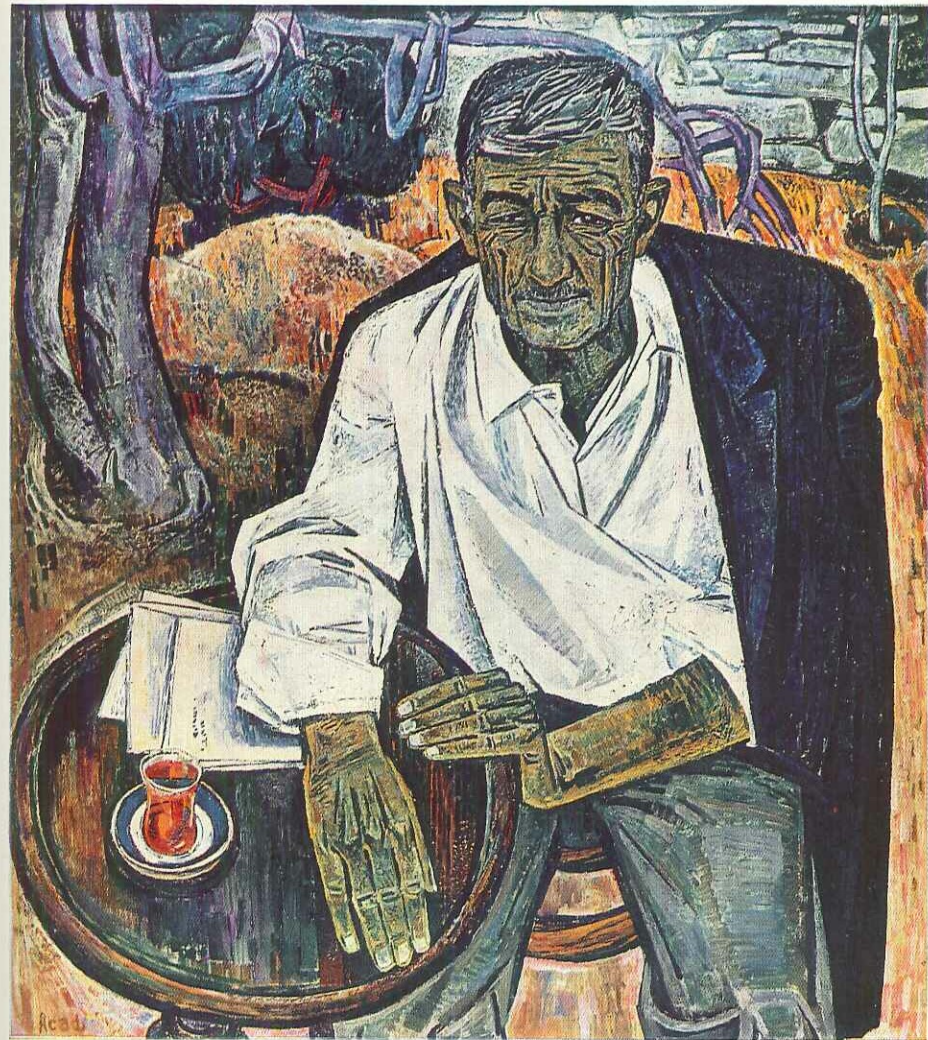

17. А. Чэфаров. Шаир Ваһидин портрети. 1969

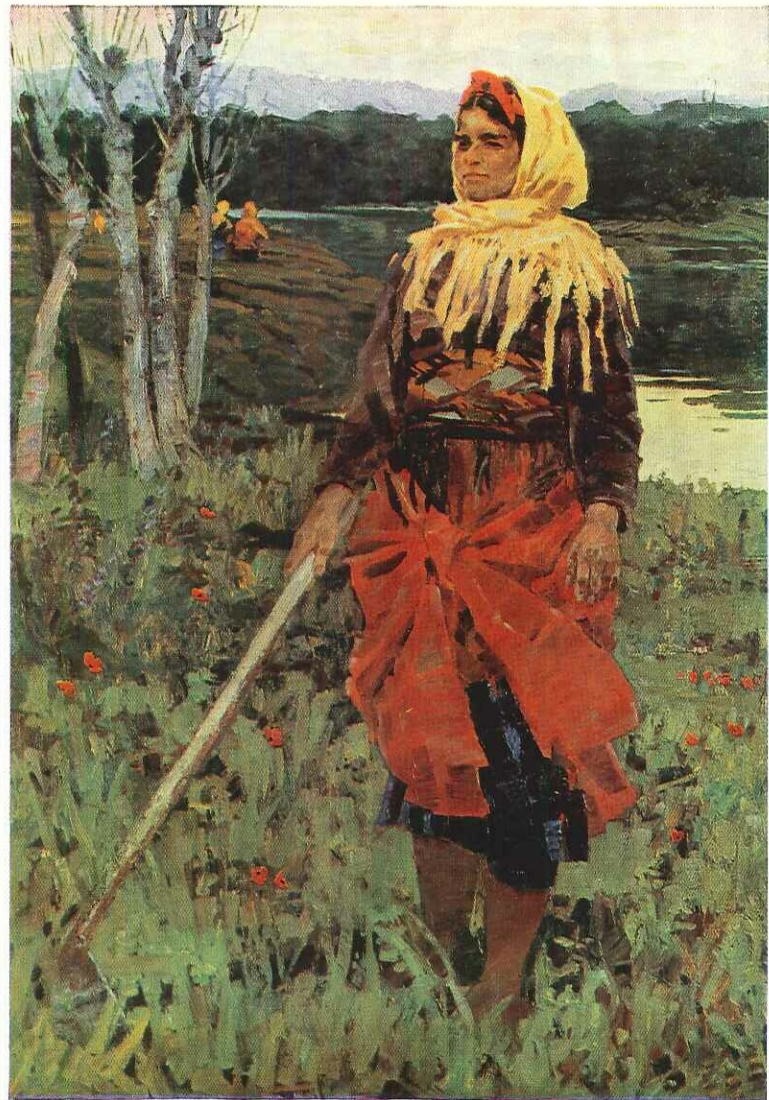
А. Джафаров. *Портрет поэта Вахида*

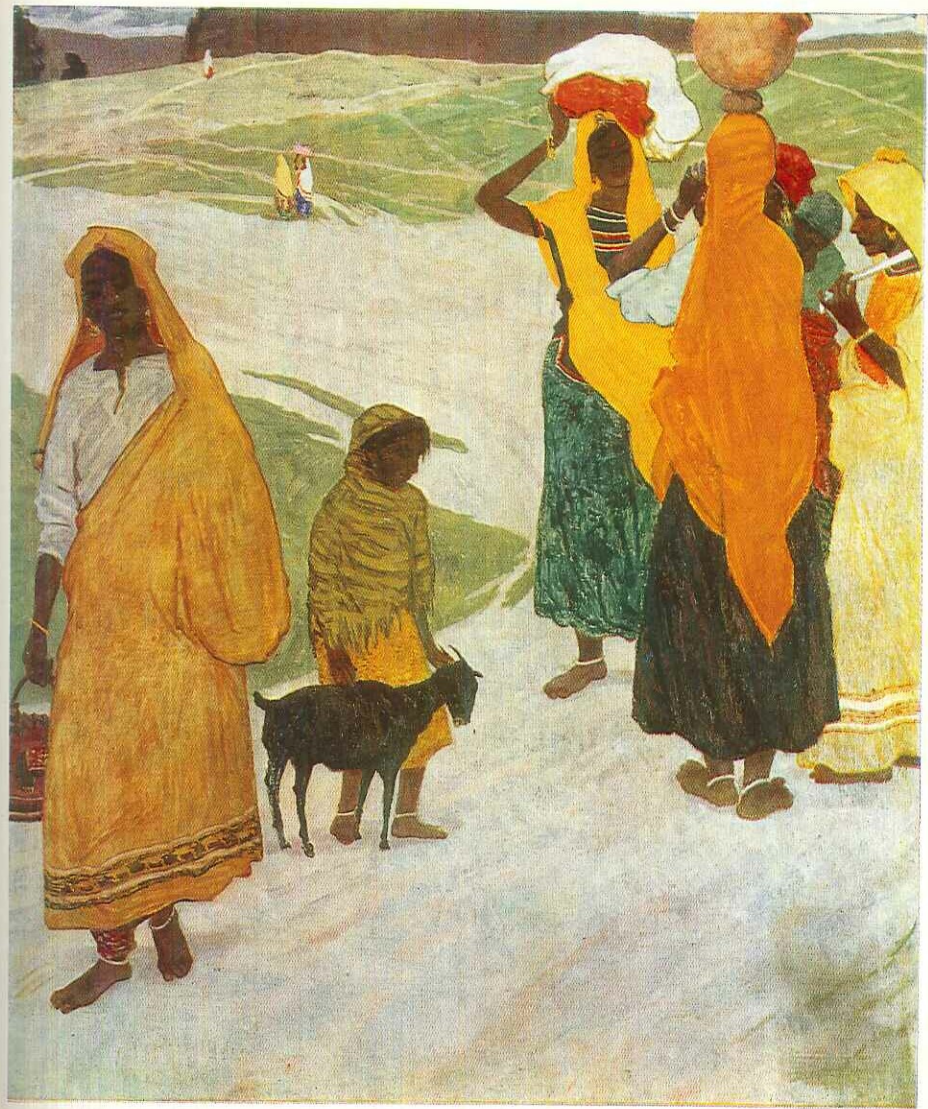
A. Djafarov. *Portrait of the Poet Vakhid*

آ. جعفروف . صورة الشاعر وحيد

18. Д. Қазимов. Қолхозчу гадыи. 1965
Д. Кязимов. Колхозница
D. Kiazimov. A Woman Collective Farmer
د • کاظموف • کولخوزچیه

19. М. Абдуллаев. Рачастан гадынлары. 1960

М. Абдуллаев. Женщины Раджастана

M. Abdullayev. Women of Rajasthan

عبد اللایف . نساء من راجستان

20. М. Тағыев. Лаләләр. 1965

М. Тағиев. *Маки*

M. Taghiyev. *Poppies*

م . تاجیئیف . زهور الخشخاش

21. Т. Нәриманбәјов. Мугам. 1965

Т. Нариманбеков. Мугам

T. Narimanbekov. Mugam (Azerbaijan folk tune)

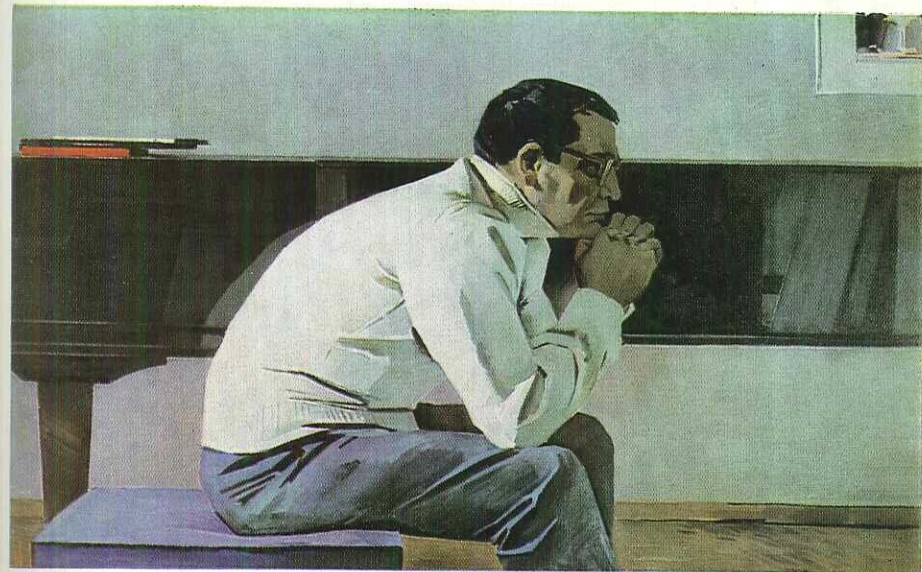
ت . ناريمان بيكوف . مقامات موسيقيية

22. Т. Салахов. Бастэкар Г. Гарајевни портрети. 1960

Т. Салахов. *Портрет композитора Кара Караева*

T. Salakhov. *Portrait of the Composer Kara Karayev*

ط · صلاحوف · صورة الموسيقار كارا كاراييف

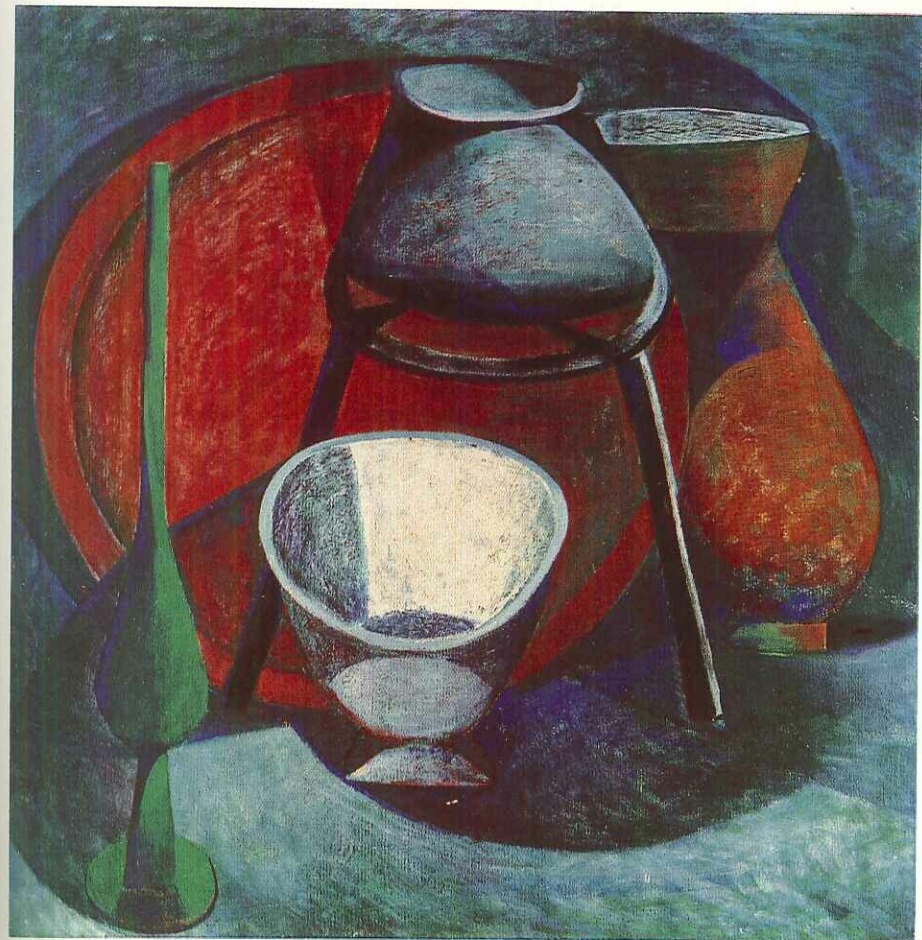

23. М. Аббасов. Натюрморт. 1967

М. Аббасов. *Натюрморт*

M. Abbasov. *Still Life*

م . عباسوف . الطبيعة الصامتة

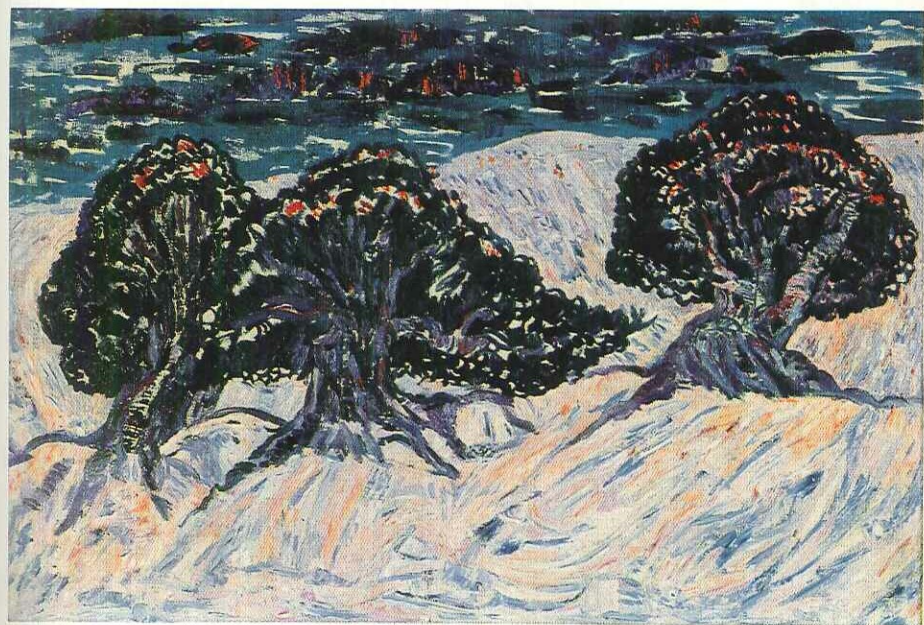

24. С. Баһлулзаде. Тут агачлары. 1967

С. Бахлулзаде. *Тутовые деревья*

S. Bakhtulzade. *Mulberry Trees*

س . بجلول زاده . شجرات التوت

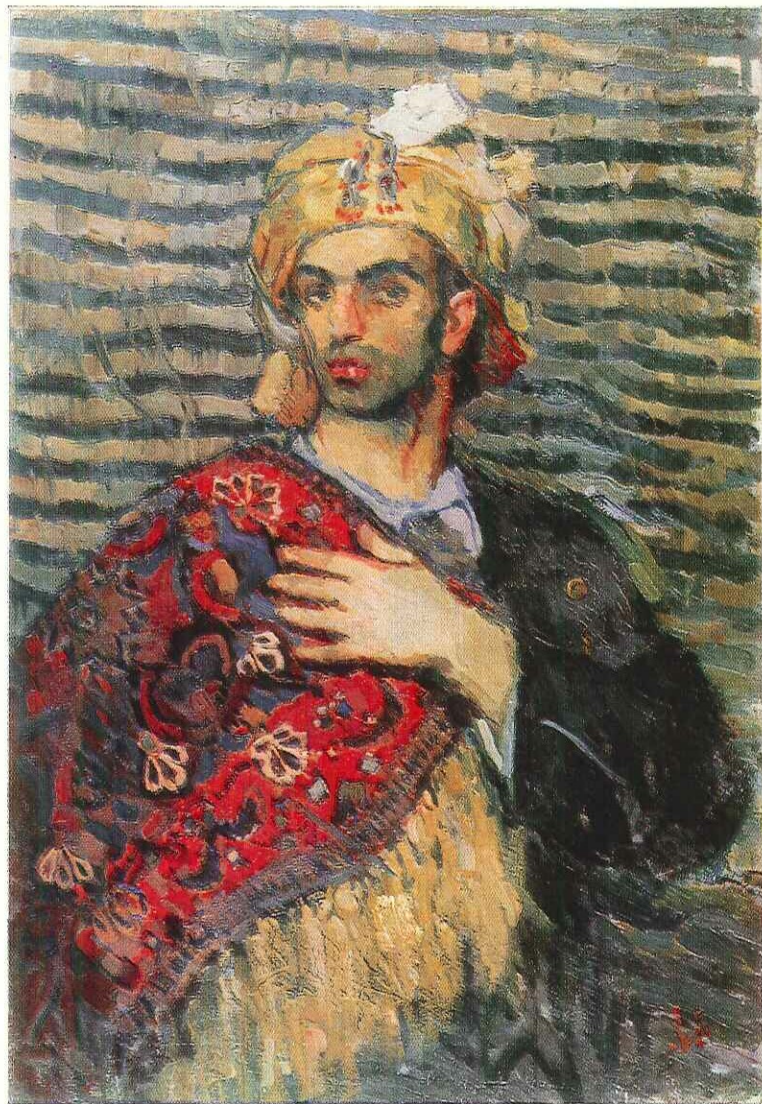

25. Т. Тагыјев. Автопортрет халча .илэ. 1944

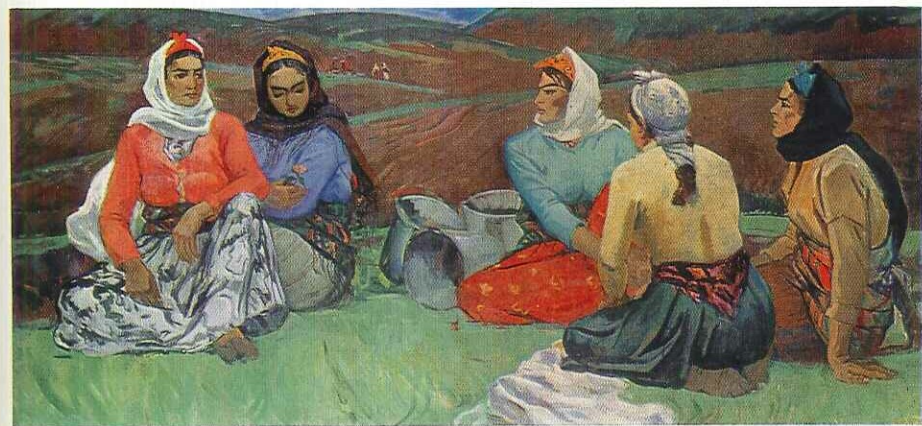
Т. Тагыев. Автопортрет с ковром

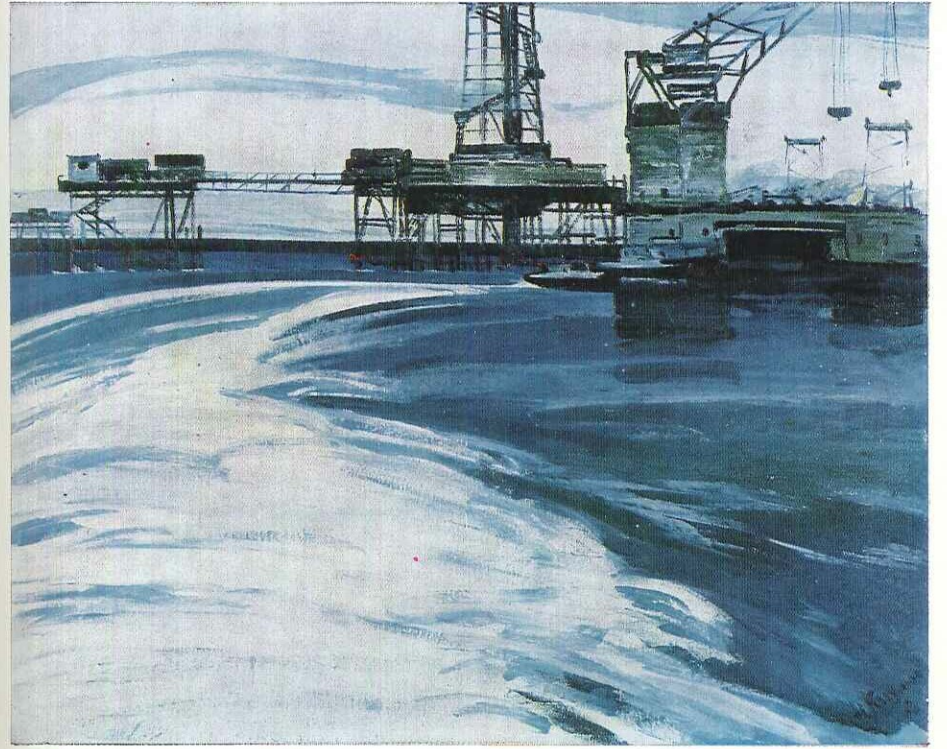
T. Taghiyev. *Self-portrait with a Rug*

ط . تاجييف . صورة رسام بريشته مع سجادة

26. Ч. Рустамов. Колхозчу гызлар. 1967
Д. Рустамов. *Колхозчицы*
D. Rustamov. *Women Collective Farmers*
د رستموف • الكولخوزيات

27. Н. Гасымов. «Баһар» дэннз мэдэни. 1970

Н. Касумов. *Морской промысел „Багар“*

N. Kasumov. *Oil-wells "Bagar"*

ن . قاسوموف . بئىر بئىرول بىجىرى "باچار"

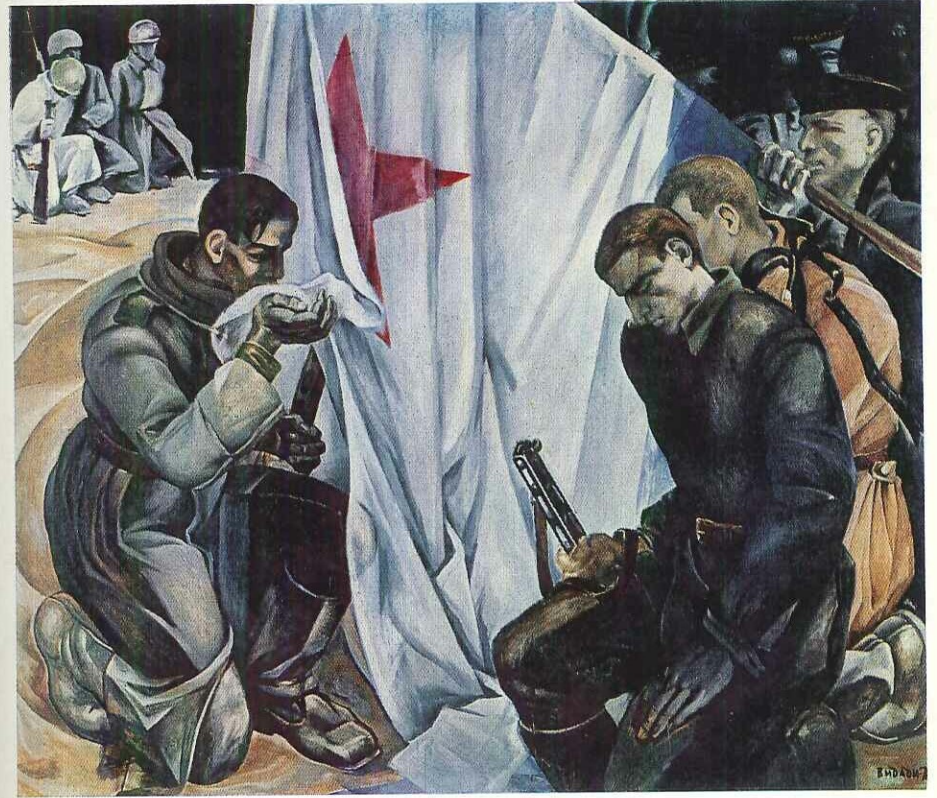

28. J. Hüsejnov. Јарадычылыг. 1967

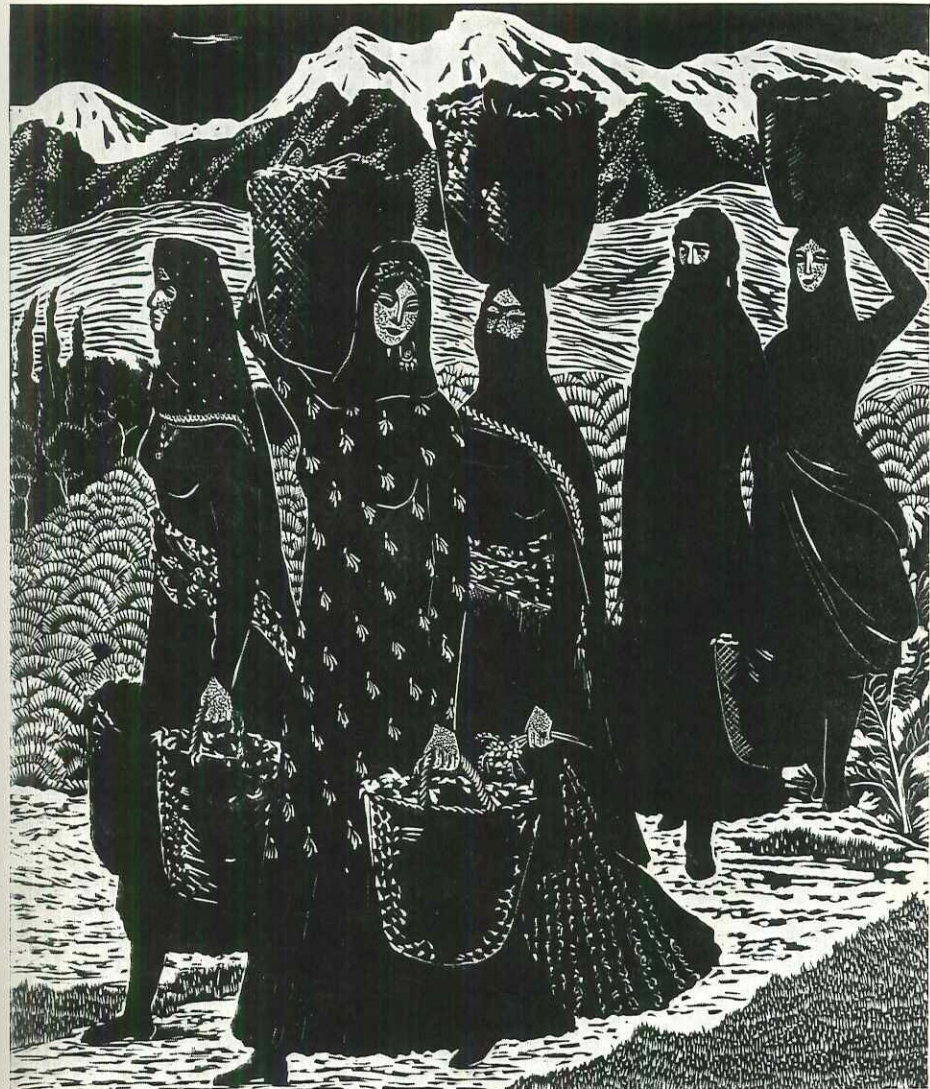
Ю. Гусейнов. Творчество

Y. Husseinov. Creative Work

يو. حسينوف: الابداع

29. Видади (В. Нариманбеков). Вәтәнин садиг огуллары. 1970
Видади (В. Нариманбеков). Родины верные сыны
Vidadi (V. Narimanbekov). *Loyal Sons of Their Native Land*
ف · ناريمان بييكوف · أبناء الوطن الأوفياء

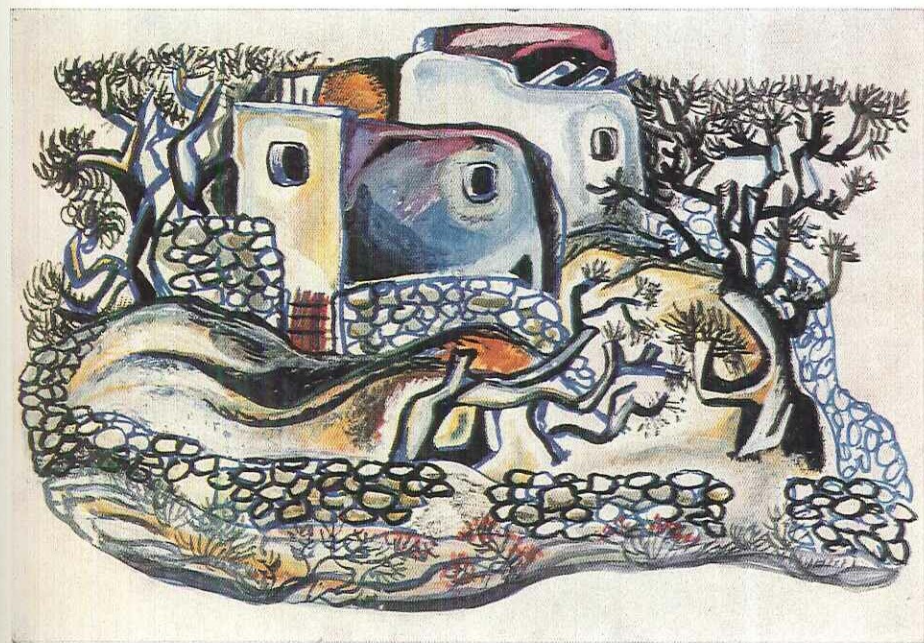

30. М. Рахманзаде. Гызыл элэр. «Бизим гызлар» силсилэсиндэн. 1967

М. Рахманзаде. Золотые руки. Из серии „Наши девушки“

M. Rakhmanzade. Capable and Willing Hands. From Our Girls series

رحمان زاده . الأيدي الذهبية من سلسلة "فتياتنا"

31, Н. Бабајев. Абшерон. 1968

Н. Бабаев, *Apsheeron*

N. Babayev, *Apsheeron*

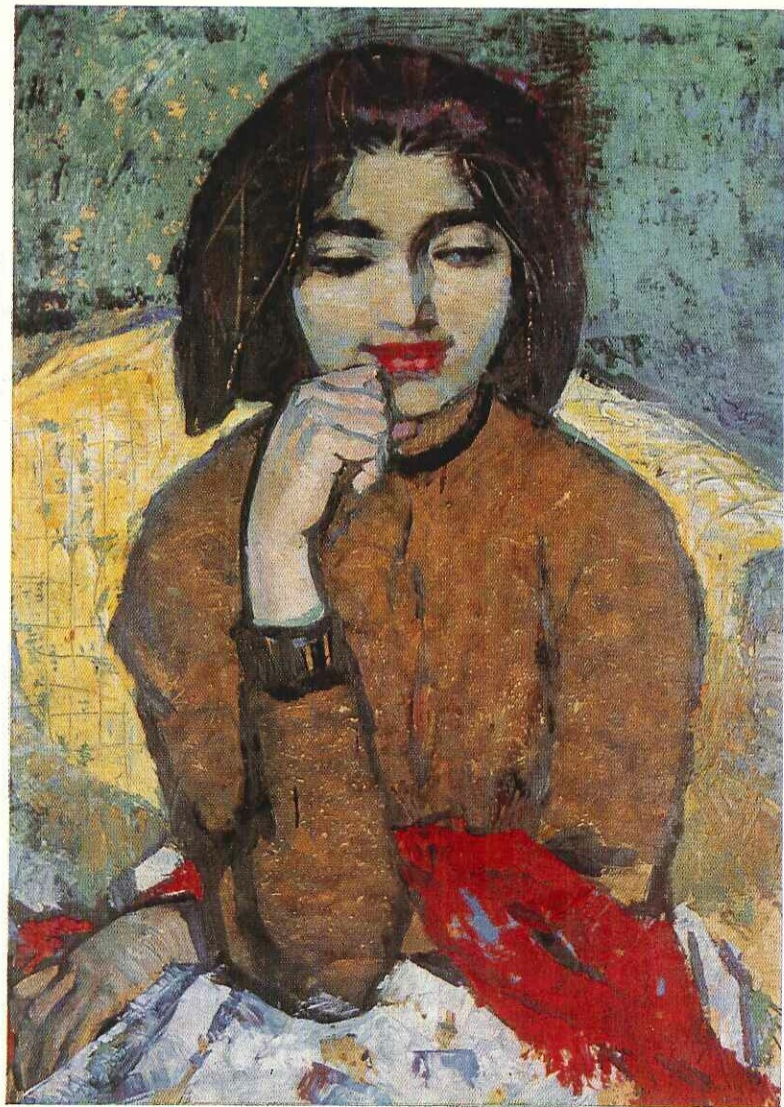
ن · بادايف · شبه جزيرة أبشيرون

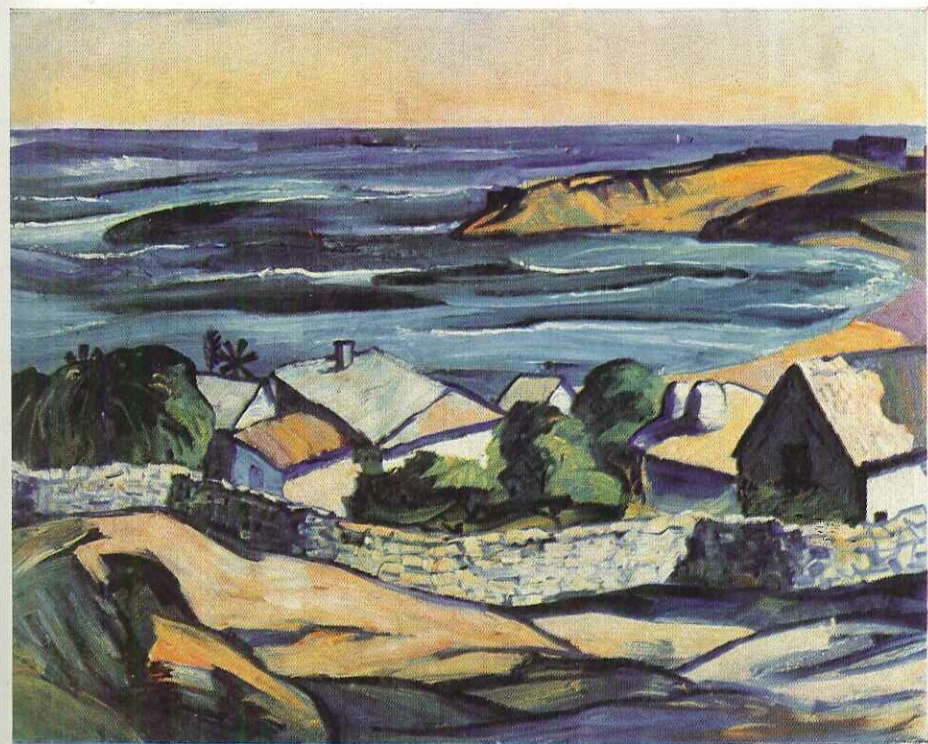
32. О. Садыгзаде. Тələбә гызын портрети. 1966

O. Sadykhzade. *Portrait of a Student*

O. Sadykhzade. *Portrait of a Student*

أ . صادق زاده . صورة طالبة

33. Л. Фејзуллајев. Абшеронун бағлары. 1967

Л. Фејзуллаев. Дачные места Апшерона

L. Feyzullayev. Suburbs of Apsheron

ل . فيضللايف . ذواحي شبه جزيرة آبشېرون

34. Б. Әлијев. Ана үрәји. 1970

Б. Алиев. *Сердце матери*

V. Aliyev. *A Mother's Heart*

ب . علييف . قلب الأم

35. Т. Нариманбеков. Рәсәмһи е'малатһанасында. 1970

Т. Нариманбеков. В мастерской художника

T. Narimanbekov. In the Artist's Studio

ت . ناريمان بيكوف . في ورشة الرسام

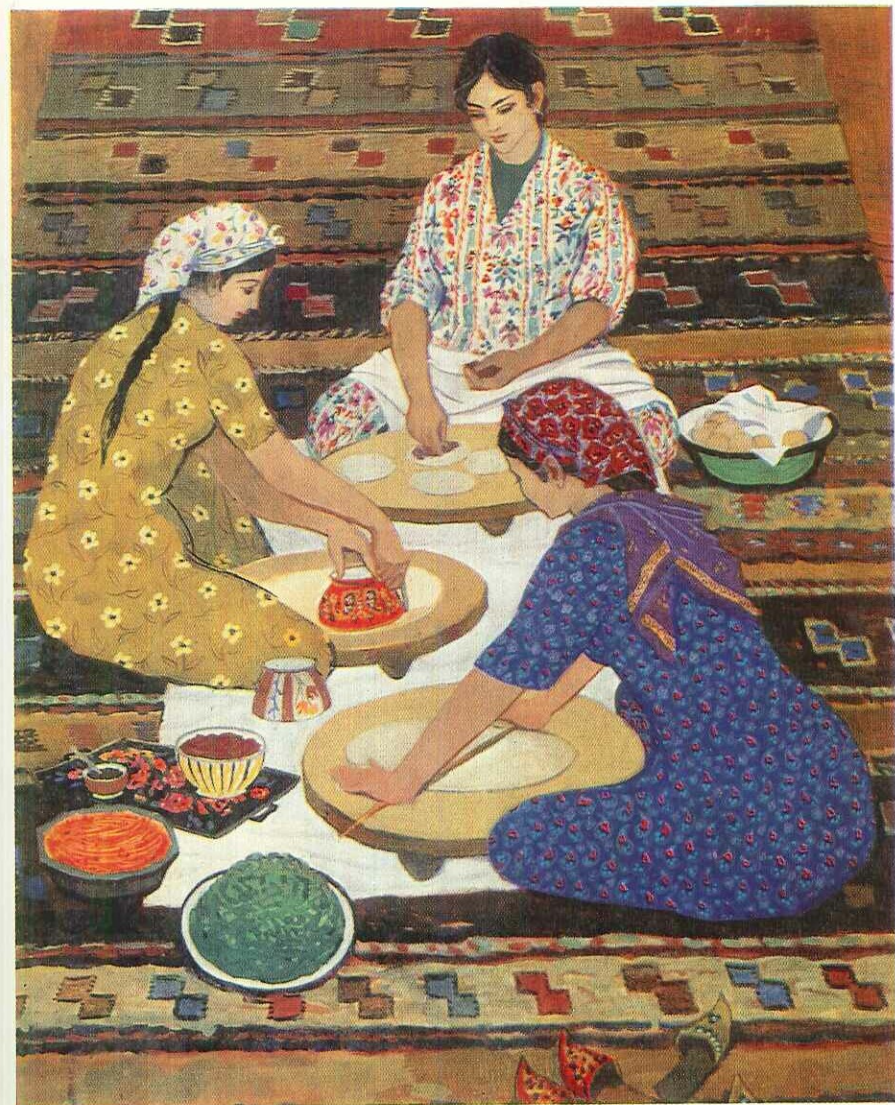

36. Ә. Әбдүлхалыг. Венеција. 1965.

А. Абдулхалыг. Венеция

A. Abdulkhalyk. Venice

ع . عبد الخالق . فينيتسيا (ليندقية)

37. Е. Шахматинская. Гутаб. 1967.

Э. Шахматинская. *Кутабы*

E. Shakhmatinskaya. *Preparing Cakes*

آ · ساختن کتیبسکایا · کوتابی (أقراص لحم بالعجين)

38. К. Казымзаде. Хатаннин ше'рлерине иллюстрација. 1964

К. Кязимзаде. Иллюстрация к книге стихов Хатаи

K. Kiazimzade. Illustrations for Khatai's poems

ك . كاظم زاده . صور لمحو عة افسار " خاتاي "

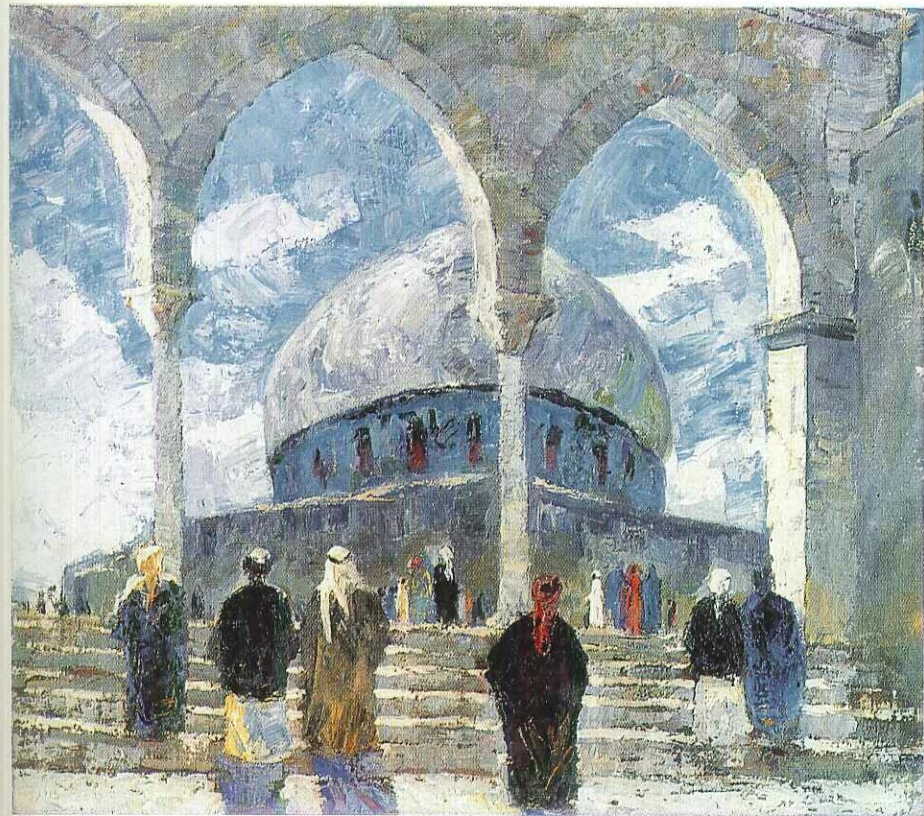

39. Е. Рзагулиев. Јерусалимдә Өмәриң мәсчиди. 1967

Э. Рзакулиев. Мечеть Омара в Иерусалиме

E. Rzakuliyev. The Omar Mosque in Jerusalem

آ . رزاکولیبیيف . مسجد عمر في القدس

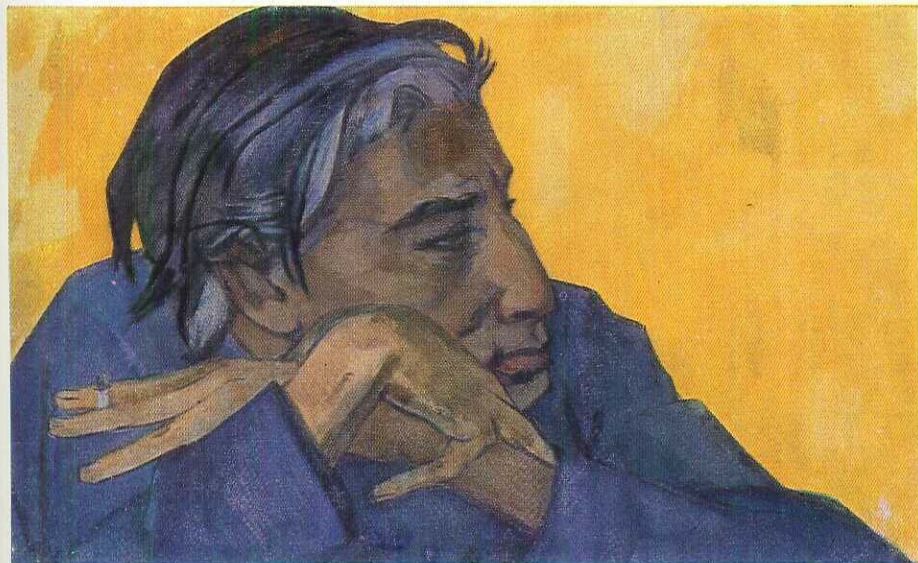

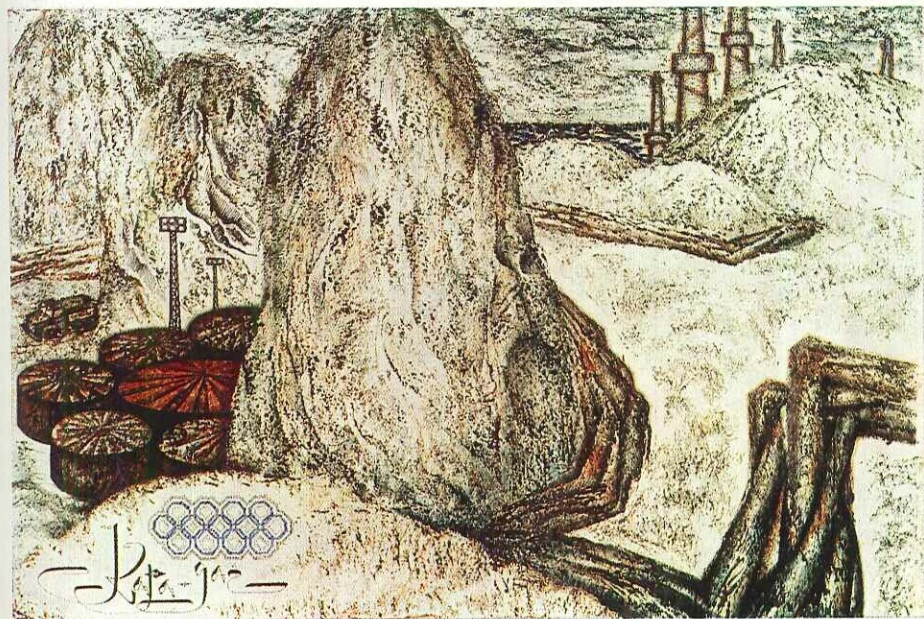
40. Н. Әлескеров. С. Бәһлулзадәнин портрети. 1963

Г. Алескеров. *Портрет С. Бахлулзаде*

H. Aleskerov. *Portrait of S. Bakhulzade*

ج . اليسكيروف . صورة سي . بخلول زاده .

41. Ч. Мүфидзаде. Гарадаг. 1969

Д. Муфидзаде. *Karadag*

D. Mufidzade. *Karadag*

ج . مفیدزاده . جبل کاراداغ

42. Н. Абдуррахманов. Дагларда баһар. 1970

Н. Абдуррахманов. *Весна в горах*

N. Abdurakhmanov. *Spring in the Mountains*

ن . عبد الرحمانوف . الربيع في الجبال

43. H. Mamedov. Jaј kўnўnda. 1968

X. Mamedov. *V letnij den*

H. Mamedov. *On a Fine Summer Day*

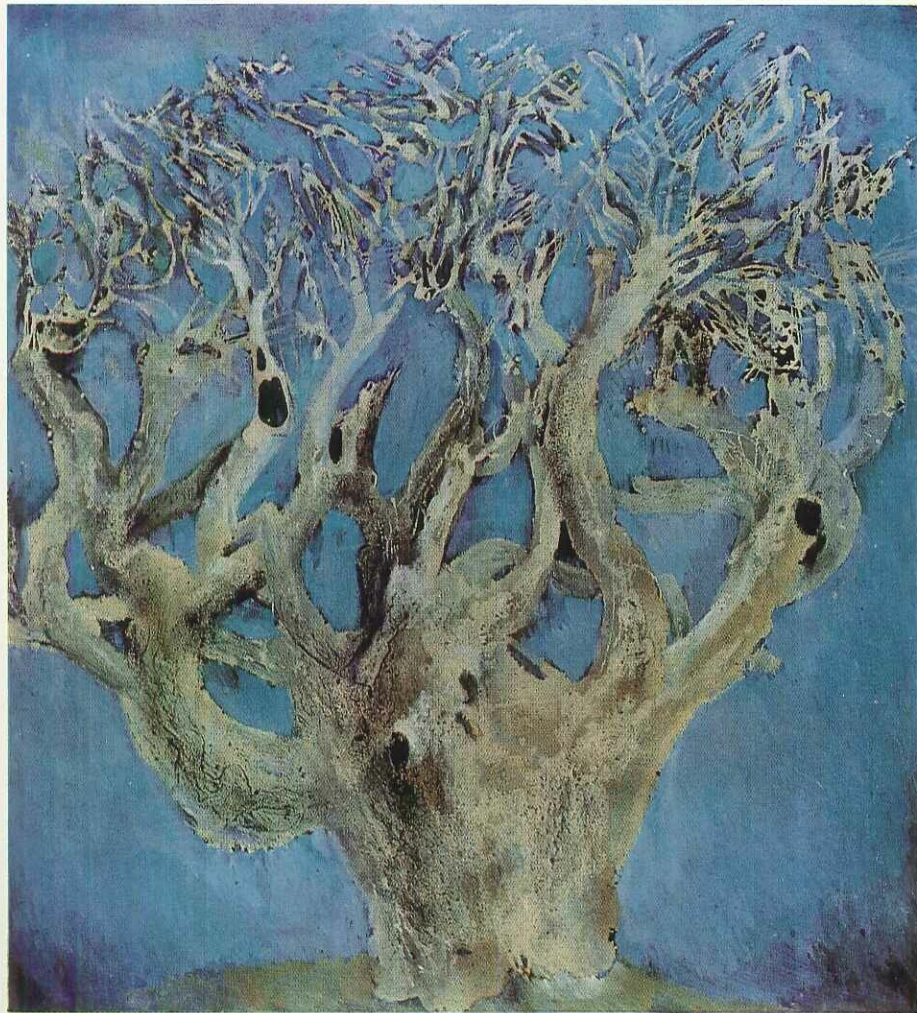
ح • ماميدوف • في يوم صيفي

44. Р. Бабаев. Пустә агачы. 1970

Р. Бабаев. Фисташковое дерево

R. Babayev. Pistachio-tree

ر . بابایف . شجرة الفستق

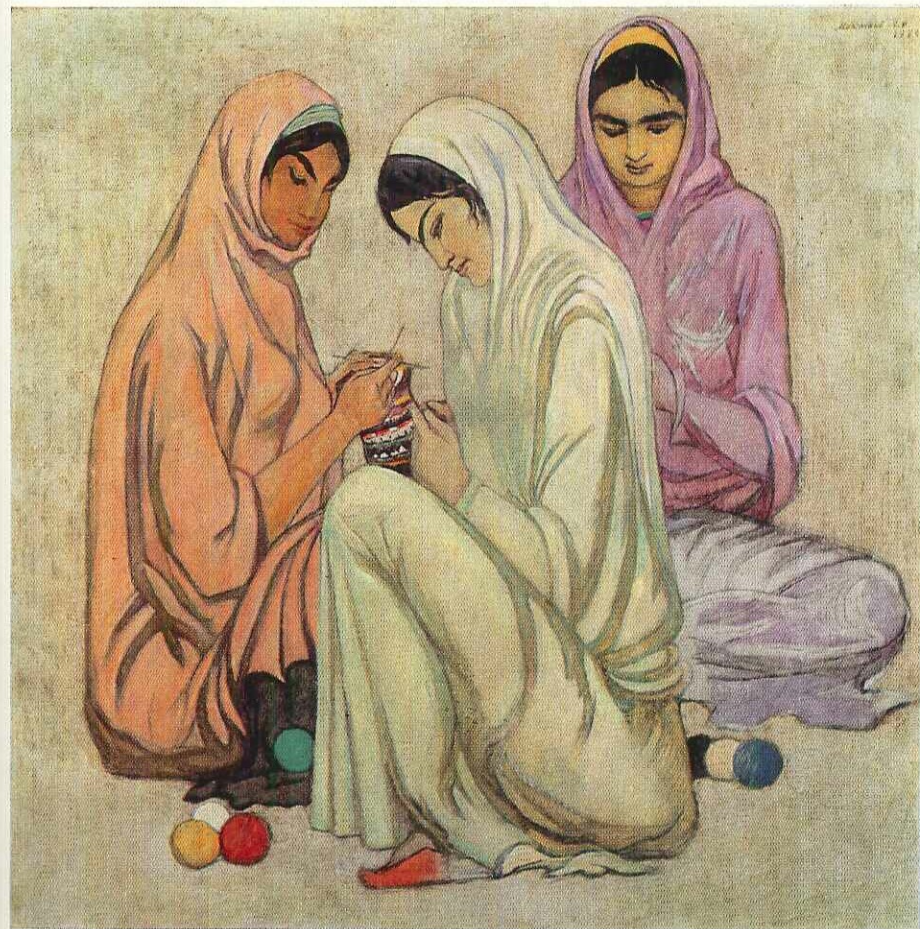

45. А. Мехдијев. Рафигалар. 1970

А. Мехтиев. *Подруги*

A. Mekhtiyev. *Friends*

آ . ميختييف . الصديقات

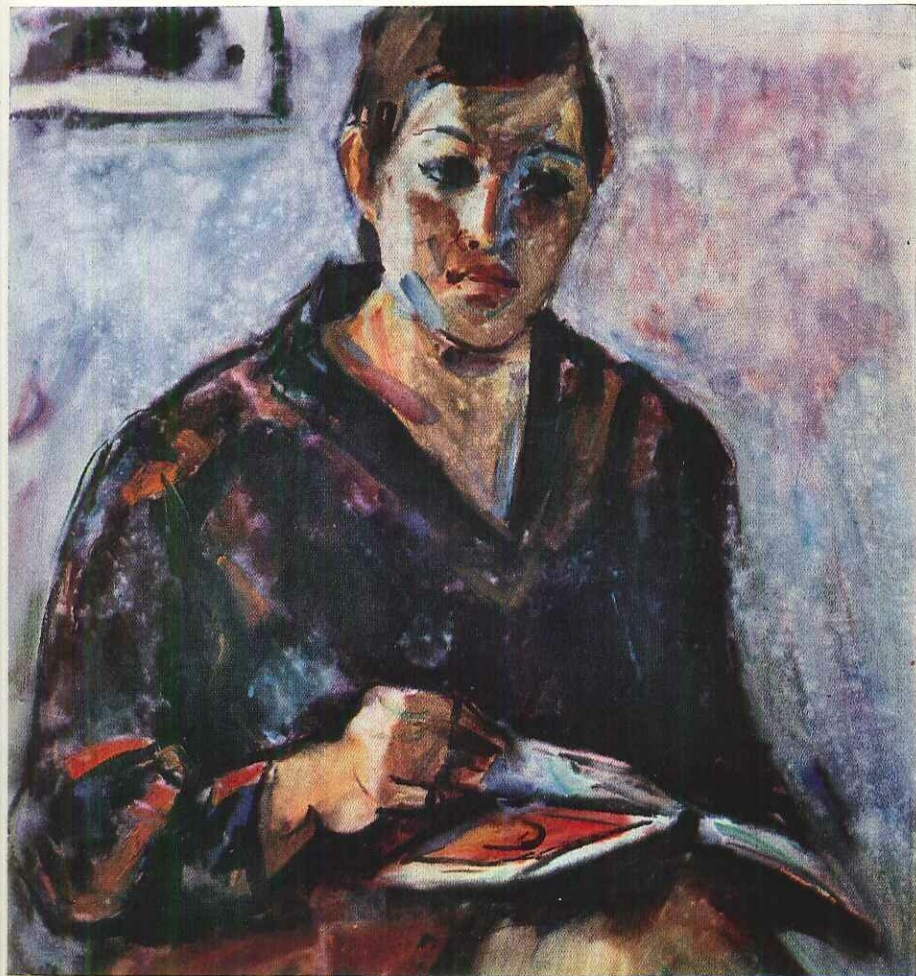

46. Г. Сейфуллаев. Талаба гызын портрети. 1970

К. Сейфуллаев. Портрет студентки

K. Seyfullayev. Portrait of a Girl Student

ع . سيف اللایف . صورة طالبة

47. Р. Мустафајев. «Қорғолу» операсына декорасија ескизи. 1937

Р. Мустафаев. Эскиз декорации к опере „Кер-оглы“

R. Mustafayev. Sketch of the scenery for U. Gadjibekov's opera Ker ogly

ر. مصطفىايف . مناظر ديكور اوبرا «کور اوغلی»

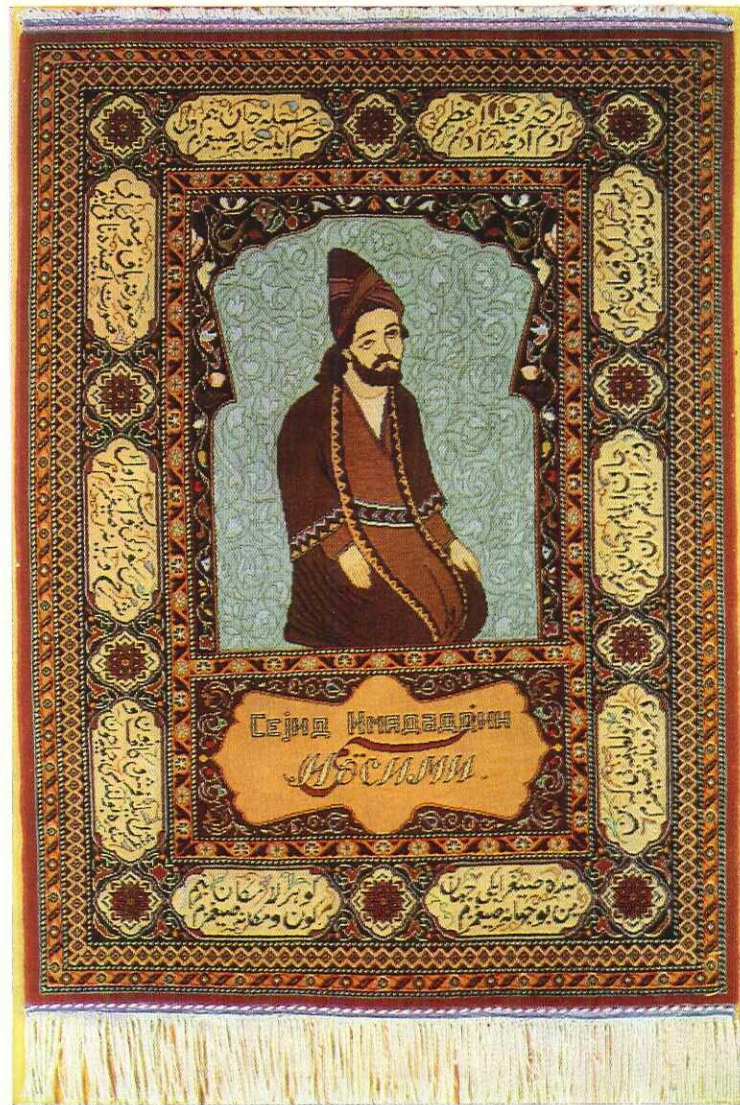

48. Л. Керимов. Имадэддин Нәсимнин портрети илә халча, 1970

Л. Керимов. Ковер с портретом Имадэддина Насими

L. Kerimov. Carpet with the portrait of Imadeddin Nasimi

ن کریموف بساط بصورة عمالدين نسيمي

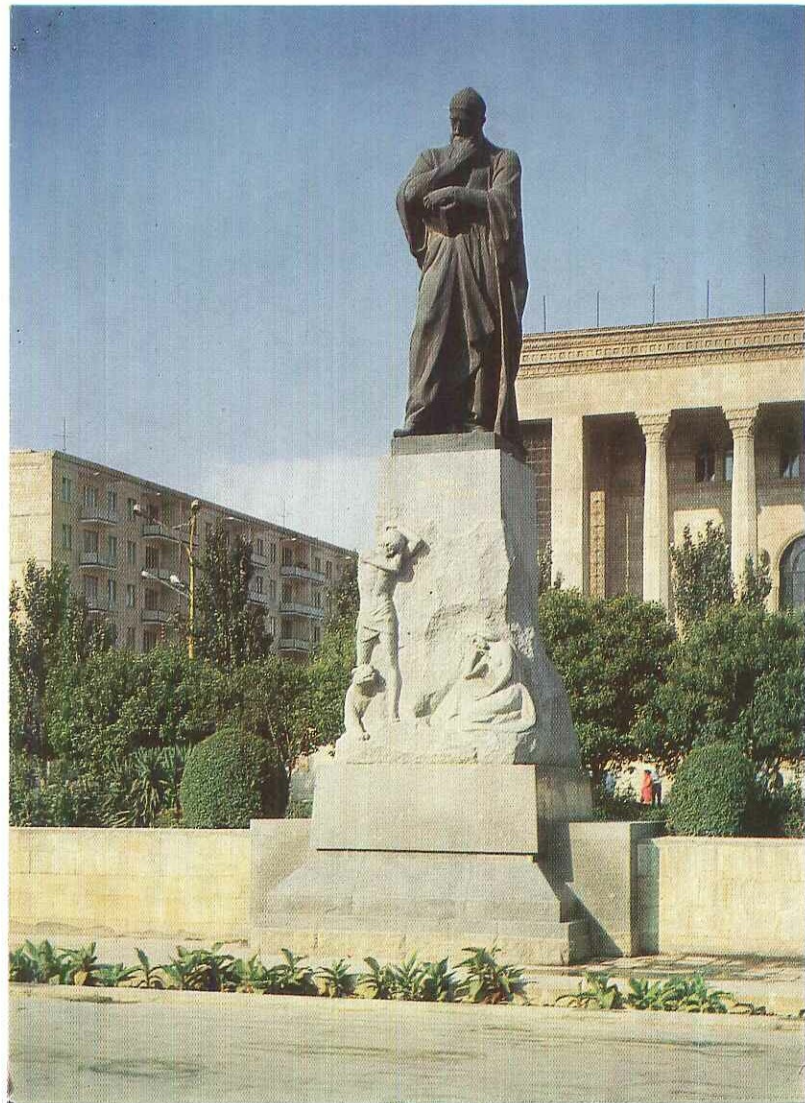

49. Т. Мәммәдов, Ө. Елдаров. Бақыда Фүзулини абидәси, 1964

T. Mamedov, O. Eldarov. Памятник Физули в Баку

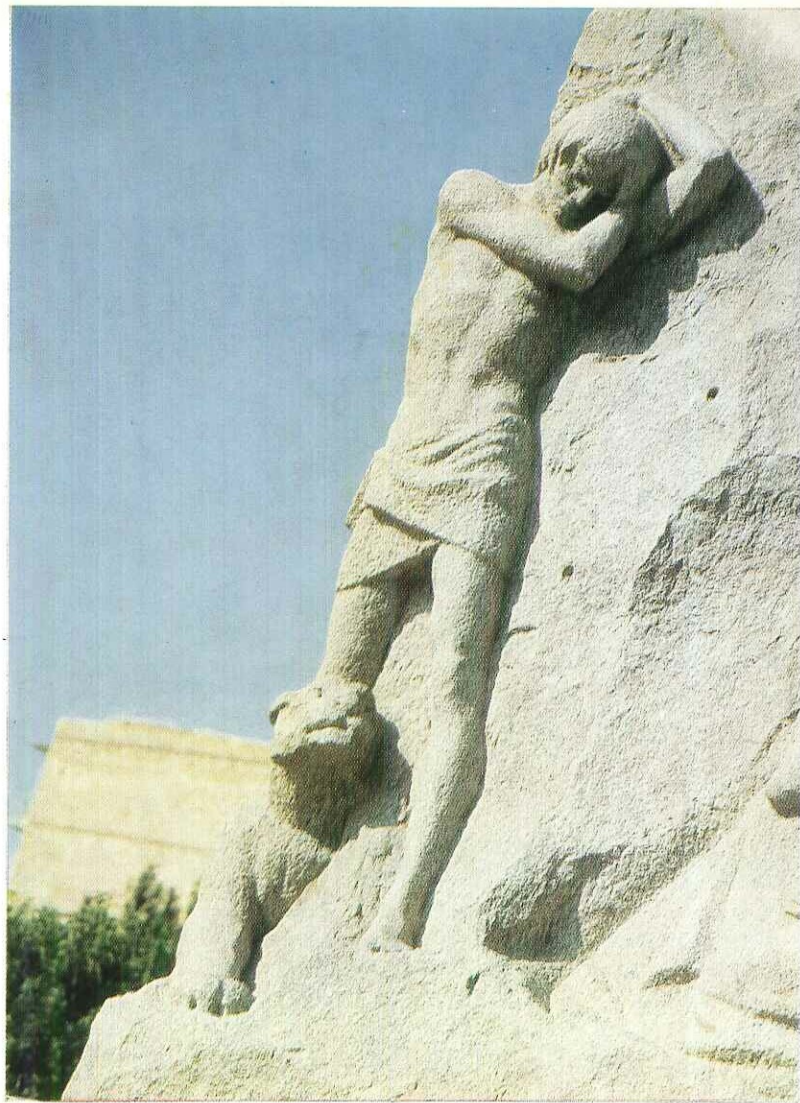
T. Mamedov, O. Eldarov. Monument to Fizuli in Baku

ط . ماميدوف ، ع . الداروف . تمثال الغصولي في باكو

50. Т. Мәммәдов, О. Елдаров. Бақыда Фүзулинин абидәси. Фрагмент
Т. Мамедов, О. Эльдаров. Памятник Физули в Баку. Фрагмент
T. Mamedov, O. Eldarov. Monument to Fizuli in Baku. Fragment

ط . ماميدوف ، ع . الداروف . تمثال الفصولي في باكو . مقتطف

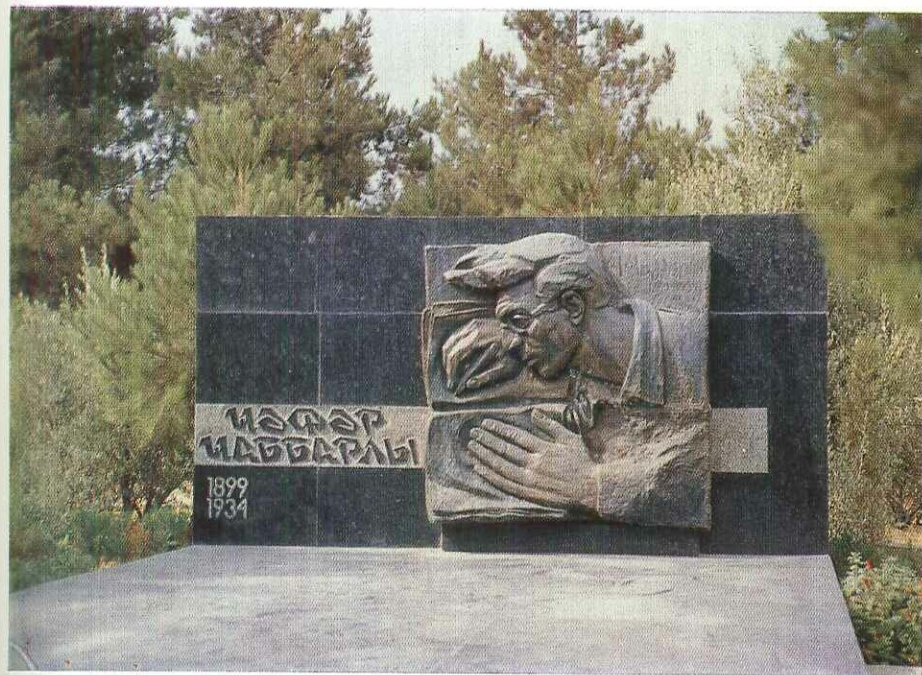

51. E. Hüsejnova. Бақыда драматург Ч. Чаббарлының ғабырұстү һејкәли. 1969

Э. Гусейнова. Надгробие драматургу Дж. Джаббарлы в Баку

E. Husseinova. Tomb of the dramatist D. Djabbarly in Baku

أ . حسينوفا . نصب تذكاري للكاتب المسرحي ج . جبارلي في
باكو .

52. Т. Мәмәдов. Сәмәд Вурғун. 1957

T. Mamedov. *Samed Vurgun*

T. Mamedov. *Samed Vurgun*

ط . مامیدوف . صامد فورجون

53. П. Сабсај. В. И. Ленин. 1955—1956

П. Сабсај. *В. И. Ленин*

P.Sabsay. *Lenin*

ب . ساسای . ف . یی . لینین

54. Г. Абдуллаева. Баһар. 1962

Г. Абдуллаева. *Vesna*

G. Abdullayeva. *Spring*

ج . عبد و الاليفقا . الربيع

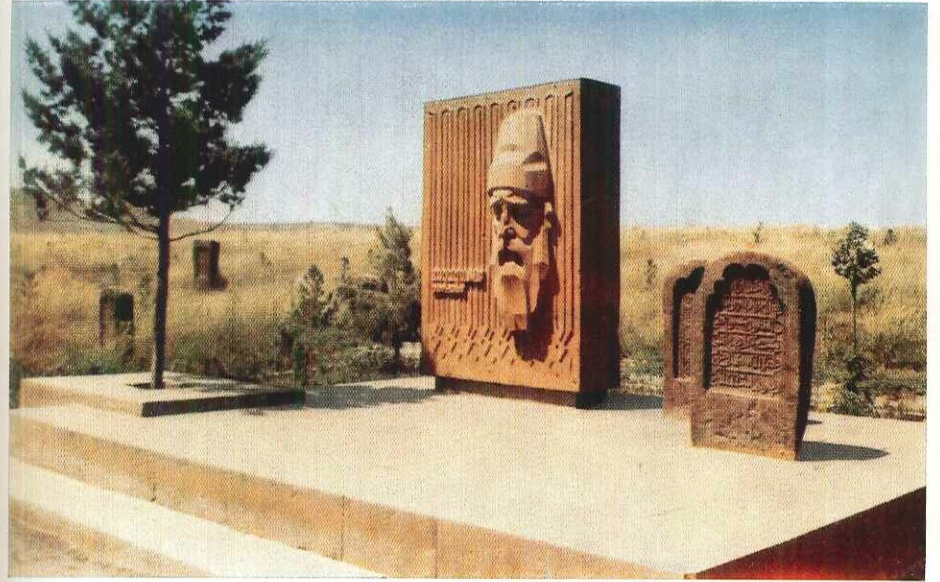
55. Е. Шамилов. Азәрбајҗан ССР Газах рајонунда шаир Видадинин гәбирүстү һејкәли. 1967

Э. Шамилов. Надгробие поэту Видади в Казахском районе Азербайджанской ССР

E. Shamilov. Tomb of the poet Vidadi in the Kazakh region of the Azerbaijan SSR

۱۰ شمیلو ف . نصب تذکاری علی قبر الشعار و دادی فی قضاء

قازاخستان (جمهوریة آذربایجان السوفیاتیه الاشتراکیة) .

56. П. Сабсај. Бақыда С. М. Кировун абидәси. 1939

П. Сабсай. Памятник С. М. Кирову в Баку

P.Sabsay. Monument to S. M. Kirov in Baku

ب . سابساي . تمثال س . م . كيروف في باكو

57. Ч. Гарјагды. ССРИ халг артисти Г. Гарајевин портрети. 1959

Д. Карягды. Портрет народного артиста СССР Кара Караева

D. Kariagdy. Portrait of Kara Karayev, People's Artist of the USSR

ج . كارياغدى . تمثال نصفي للفنان الشعبي في الاتحاد السوفياتي
كارا كارايف

58. С. Гулијев. Рабиндранат Тагор. 1955

С. Гулијев. *Рабиндранат Тагор*

S. Guliyev. *Rabindranath Tagore*

سن: جولييف . ابيندرانات طاغور

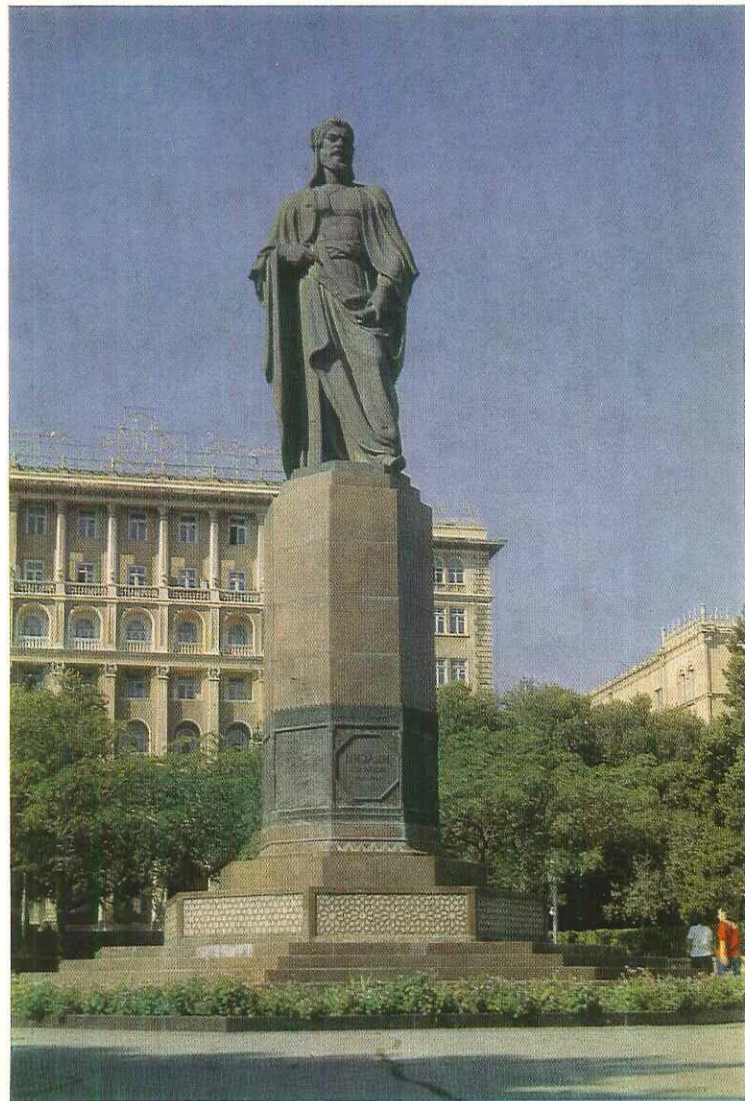

59. Ф. Абдурраҳманов. Бақыда Низаминиң абидәси. 1948

Ф. Абдурахманов. Памятник Низами в Баку

F. Abdurakhmanov. Monument to Nizami in Baku

ف. عبد الرحمانوف. تمثال النظامي في باكو. مقتطف

1. Бәһлулзадә Сәттар Бәһлул оғлу. 1909
Азәрбајчан ССР халғ рәссамы
Кәпәзин кәз јашлары. 1964
Кәтан, јағлы боја. 106×153
Азәрбајчан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
2. Манғасаров Шмавон Григорјевич. 1906
Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы
Чај кәпарында. 1933
Кәтан, јағлы боја. 99×59
Азәрбајчан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
3. Мәммәдов Әјјуб Әлаға оғлу. 1921
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Чобан Г. Бағыровун портрети. 1953
Кәтан, јағлы боја. 84×118
Азәрбајчан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
4. Садығзадә Тоғрул Сејидһусеји оғлу. 1926
«Бақы. 1917». 1967
Кәтан, јағлы боја. 290×180
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинини
Сәрки салону. Бақы
5. Нағвердијев Нәсән Әли оғлу. 1917
Ојанма. 1970
Кәтан, јағлы боја. 195×180
Мүәллифини өзүнүндүр
6. Әзимзадә Әзим Аслан оғлу. 1880—1943
Азәрбајчан ССР халғ рәссамы
Касыб евиндә тој. 1931
Кағыз, акварел, гара туш. 36×50
Азәрбајчан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
7. Халыгов Гәзәнфәр Әләкбәр оғлу. 1898
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Гадынлар шәбәси. 1930

- Кәтан, жағлы боја. 124×71
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
8. Рзагулијев Әләкбәр Әләскәр оғлу. 1903
Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы
Хырдаватчы. «Көһнә Бақы» силсиләсиндән. 1964
Линогравүра. 58×65
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
9. Саламзадә Салам Әбдүлгасым оғлу. 1908
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Кәнчәдә тохучулуг фабрики. 1930
Кәтан, жағлы боја. 101×86
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
10. Абдуллајев Микајыл Һүсеји оғлу. 1921
ССРИ халг рәссамы
Минкәчевирин шәфәгләри. 1948
Кәтан, жағлы боја. 85×155
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
11. Әбдүррәһманов Надир Гәмбәр оғлу. 1925
Азәрбајчан ССР халг рәссамы
Чәлтик зәмисиндә. 1960
Кәтан, жағлы боја. 168×90
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
12. Һачыјев Алтај Әмир оғлу. 1933
Хәзәри фәтһ едәнләр. 1960
Линогравүра. 82×61
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
13. Мирзәзадә Бөјүкаға Мәшәди оғлу. 1921
Азәрбајчан ССР халг рәссамы
Күнорта чағында. 1963
Кәтан, жағлы боја. 150×200
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
14. Сәфәрова Халидә Әләкбәр гызы. 1925
Гајыглар. 1965
Кәтан, жағлы боја. 70×120
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
15. Сәмәдова Вәһинә Әли гызы. 1924—1965
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Мүһәндис-кәолог М. Мәммәдбәјлинин портрети. 1959
Кәтан, жағлы боја. 100×75
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
16. Ханларов Қамил Әлаббас оғлу. 1915
Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы
Қолхозчу гадынлар тарлада. 1963
Кәтан, жағлы боја. 245×130
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
17. Чәфәров Асәф Әлискәндәр оғлу. 1927
Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы
Шаир Ваһидин портрети. 1969
Кәтан, жағлы боја. 176×178
ССРИ Бәди фондунун сәркиләр Директорлугу. Москва
18. Қазымов Давуд Мәһди оғлу. 1925
Қолхозчу гадын. 1965
Кәтан, жағлы боја. 200×130
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
19. Абдуллајев Микајыл Һүсеји оғлу. 1921
ССРИ халг рәссамы
Рачастан гадынлары. 1960
Кәтан, жағлы боја. 196×164
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
20. Тағыјев Маһмуд Әзизаға оғлу. 1924
Лаләләр. 1965
Кәтан, жағлы боја. 65×105
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијянин Сәрки салону. Бақы

21. Нәриманбәјов Тоғрул Фәрманович. 1930
Азәрбајҗан ССР халғ рәссамы
Муғам. 1965
Кәтан, јағлы боја. 200×225
Азәрбајҗан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
22. Салаһов Таһир Тејмур оғлу. 1928
Азәрбајҗан ССР халғ рәссамы, ССРИ вә Азәрбајҗан ССР
Дәвләт мұкафатлары лауреаты
Бәстәкар Гара Гарајевин портрети. 1960
Кәтан, јағлы боја. 121×203
Дәвләт Третјаков галерејасы. Москва
23. Аббасов Мүслим Әждәр оғлу. 1931
Натүрморт. 1967
Кәтан, темпера. 70×80
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
24. Бәһлулзадә Сәттар Бәһлул оғлу. 1909
Азәрбајҗан ССР халғ рәссамы
Тут ағачлары. 1967
Кәтан, јағлы боја. 60×90
Азәрбајҗан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
25. Тағыјев Тағы Әзизаға оғлу. 1917
Азәрбајҗан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадимн
Автопортрет халча илә. 1944
Кәтан, јағлы боја. 123×84
Азәрбајҗан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
26. Рүстәмов Чаһанкир Маһмуд оғлу. 1925
Колхозчу гызлар. 1967
Кәтан, јағлы боја. 125×270
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
27. Гасымов Надир Садыг оғлу. 1928
Азәрбајҗан ССР әмәкдар рәссамы
«Баһар» дәниз мә'дәни. 1970
- Кәтан, јағлы боја. 125×165
ССРИ Бәдни фондунун сәркиләр Директорлуғу. Москва
28. Гүсејнов Јусиф Исмајыл оғлу. 1928
Азәрбајҗан ССР әмәкдар рәссамы
Јарадычылыг. 1967
Кағыз, акварел. 60×80
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
29. Видади (Нәриманбәјов Видади Јағубович). 1926
Вәтәнин садиг оғуллары. 1970
Кәтан, јағлы боја. 180×200
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
30. Рәһманзадә Марал Јусиф гызы. 1916
Азәрбајҗан ССР халғ рәссамы, М. Ф. Ахундов адыпа
республика мұкафаты лауреаты
Гызыл әлләр. «Бизим гызлар» силсиләсиндән, 1967
Линографүра. 61×43
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы.
31. Бабајев Назим Гәјбәт оғлу. 1934
Абшерон. 1968
Рәнкли линографүра. 35×45
Азәрбајҗан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
32. Садыгзадә Оггај Сејидгүсејн оғлу. 1921
Тәләбә гызын портрети. 1966
Кәтан, јағлы боја. 100×70
Азәрбајҗан Дәвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
33. Фејзуллајев Ләтиф Әбдүлбағы оғлу. 1918
Абшеронун бағлары. 1967
Кәтан, јағлы боја. 120×150
Мүәллифин өзүндүр

34. Әлијев Баба Балабаба оғлу. 1915
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт. хадими
Ана үрәји. 1970
Кәтан, јағлы боја. 105×200
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
35. Нәриманбәјов Тоғрул Фәрманович. 1930
Азәрбајчан ССР халғ рәссамы
Рәссамын е'малатханасында. 1970
Кәтан, јағлы боја. 200×220
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
36. Әбдүлхалығ Әбдүл Әли оғлу. 1920
Венесија. 1965
Кәтан, јағлы боја. 100×120
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
37. Шаһтахтинскаја Елмира Гәбибуллаһ гызы. 1930
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Гутаб. 1967
Кағыз, акварел. 65×50
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
38. Қазымзадә Қазым Мәммәдәли оғлу. 1913
Азәрбајчан ССР халғ рәссамы, ССРИ Дөвләт мұкафаты
лауреаты
Хәтәинин ше'рләринә иллүстрасија. 1964
Кағыз, акварел. 26×43
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
39. Рзагулијев Елбәј Мирзәһәсән оғлу. 1926
Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Јерусәлимдә Өмәрин мәсчиди. 1967
Кәтан, јағлы боја. 70×80
Мүәллифин өзүнүндүр
40. Әләскәров Гәсән Аға Рәһим оғлу. 1929
С. Бәһлулзадәнин портрети. 1963
- Кәтан, јағлы боја. 62×98
Дөвләт Третјаков галерејасы. Москва
41. Мүфидзадә Чәмил Мирјусиф оғлу. 1934
Гарадағ. 1969
Монотипија. 64×88
Мүәллифин өзүнүндүр
42. Әбдүррәһманов Надир Гәмбәр оғлу. 1925
Азәрбајчан ССР халғ рәссамы
Дағларда баһар. 1970
Кәтан, јағлы боја. 212×186
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
43. Мәммәдов Гафиз Мәммәд оғлу. 1921
Јај күнүндә. 1968
Кәтан, јағлы боја. 140×190
Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы
44. Бабајев Расим Гәнифә оғлу. 1928
Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы
Пүстә ағачы. 1970
Кәтан, јағлы боја. 100×90
Мүәллифин өзүнүндүр
45. Мейдијев Аға Чәфәр оғлу. 1921
Рәфигәләр. 1970
Кәтан, јағлы боја. 115×115
Азәрбајчан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин Сәрки салону. Бақы
46. Сејфуллајев Гафар Сүлејман оғлу. 1915
Тәләбә гызын портрети. 1970
Кағыз, акварел. 102×73
Мүәллифин өзүнүндүр
47. Мустафајев Рүстәм Мәммәд оғлу. 1912—1940
Ү. Гачыбәјовун «Қороғлу» операсына декорасија ескизи. 1937

Кағыз, акварел, гуаш. 45×35

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

48. Кәримов Ләтиф Һүсеји оғлу. 1906

Азәрбајчан ССР халг рәссамы, ССРИ Дөвләг
мүкафаты лауреаты

Имадәддин Нәсиминиң портрети илә халча. 1970

Јун. 150×100

Халча вә декоратив сәнәт музеји. Бақы

49, 50. Мәммәдов Тогај Һәбиб оғлу. 1927

Елдаров Өмәр Һәсән оғлу. 1927

Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадимләри
Бақыда Фүзулинниң абидәси. 1964

Тунч, гранит. Һәјкәлиң Һүндүрлүјү — 550, постаментниң
Һүндүрлүјү — 600

51. Һүсејнова Елмира Мәһралы гызы. 1932

Азәрбајчан ССР әмәкдар рәссамы

Драматург Ч. Чаббарлының гәбирүстү Һәјкәли. 1969

Мәрмәр, тунч. Һүндүрлүјү — 250

52. Мәммәдов Тогај Һәбиб оғлу. 1927.

Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими
Сәмәд Вурғун. 1957

Ағач. 74×30×90

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

53. Сабсај Пинхос Владимирович. 1893

Азәрбајчан ССР халг рәссамы, ССРИ Дөвләг
мүкафаты лауреаты

В. И. Ленин. 1955—1956

Мәрмәр. 59×50×40

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

54. Абдуллајева Һәјат Һәмдуллаһ гызы. 1912

Азәрбајчан ССР әмәкдар инчәсәнәт хадими

Баһар. 1962

Ағач. Һүндүрлүјү — 88

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

55. Шамилов Елчан Сејфуллаһ оғлу. 1931

Азәрбајчан ССР Газах рајонунда шаир Видадиниң
гәбирүстү Һәјкәли. 1967

Туф. Һүндүрлүјү — 320

56. Сабсај Пинхос Владимирович. 1893

Азәрбајчан ССР халг рәссамы, ССРИ Дөвләг
мүкафаты лауреаты

Бақыда С. М. Кировун абидәси. 1939

Тунч, гранит. Һәјкәлиң Һүндүрлүјү — 860, постаментниң
Һүндүрлүјү — 1560

57. Гарјағды Чалал Мәһәррәм оғлу. 1912

Азәрбајчан ССР халг рәссамы

ССРИ халг артисти Г. Гарајевниң портрети. 1959

Мәрмәр. 50×40×38

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

58. Гулијев Сәлим Һилал оғлу. 1918—1956

Рабиндранат Тагор. 1955

Ағач. 80×50×52

Азәрбајчан Дөвләт инчәсәнәт музеји. Бақы

59. Әбдүррәһманов Фуад Һәсән оғлу. 1915

Азәрбајчан ССР халг рәссамы, ССРИ Дөвләг
мүкафаты лауреаты

Бақыда Низаминиң абидәси. 1948

Тунч, гранит. Һәјкәлиң Һүндүрлүјү — 600, постаментниң Һүндүрлүјү — 900

1. Бахлулзаде Саттар Бахлул оглы. Род. 1909
Народный художник Азербайджанской ССР
Слезинки Кяпаза. 1964
Холст, масло. 106 × 153
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
2. Мангасаров Шмавон Григорьевич. Род. 1906
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
У речки. 1933
Холст, масло. 99 × 59
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
3. Мамедов Эйюб Али Ага оглы. Род. 1921
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Портрет чабана Г. Багирова. 1953
Холст, масло. 84 × 118
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
4. Садыхзаде Тогрул Сеид Гусейн оглы. Род. 1926
„Баку. 1917“. 1967
Холст, масло. 290 × 180
Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку
5. Ахвердиев Гасан Али оглы. Род. 1917
Пробуждение. 1970
Холст, масло. 195 × 180
Собственность автора
6. Азимзаде Аслан Азим оглы. 1880—1943
Народный художник Азербайджанской ССР
Свадьба у бедняков. 1931
Бумага, акварель, черная тушь. 36 × 50
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
7. Халыков Казанфар Алекпер оглы. Род. 1898
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР

- Женотдел. 1930
Холст, масло. 124 × 71
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
8. Рзакулиев Алекпер Алескер оглы. Род. 1903
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Коробейник. Из серии „Старый Баку“. 1964
Линогравюра. 58 × 65
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
 9. Саламзаде Салам Абдул Касум оглы. Род. 1908
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Гянджинская фабрика. 1930
Холст, масло. 101 × 86
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
 10. Абдуллаев Микаил Гусейн оглы. Род. 1921
Народный художник СССР
Огни Мингечаура. 1948
Холст, масло. 85 × 155
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
 11. Абдурахманов Надир Гамбар оглы. Род. 1925
Народный художник Азербайджанской ССР
На рисовом поле. 1960
Холст, масло. 168 × 90
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
 12. Гаджиев Алтай Эмир оглы. Род. 1933
Покорители Каспия. 1960
Линогравюра. 82 × 61
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
 13. Мирзазаде Бююк Ага Мешади оглы. Род. 1921
Народный художник Азербайджанской ССР
Полдень. 1963
Холст, масло. 150 × 200
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку

14. Сафарова Халида Алекпер кызы. Род. 1925
Яхты. 1965
Холст, масло. 70 × 120
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
15. Самедова Ваджия Али кызы. 1924—1965
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Портрет инженера-геолога М. Мамедбейли. 1959
Холст, масло. 100 × 75
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
16. Ханларов Кямилль Али Аббас оглы. Род. 1915
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Колхозницы на поле. 1963
Холст, масло. 245 × 130
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
17. Джафаров Асеф Алискендер оглы. Род. 1927
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Портрет поэта Вахида. 1969
Холст, масло. 176 × 178
Дирекция выставок Художественного фонда СССР. Москва
18. Кязимов Давуд Мехти оглы. Род. 1925
Колхозница. 1965
Холст, масло. 200 × 130
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
19. Абдуллаев Микаил Гусейн оглы. Род. 1921
Народный художник СССР
Женщины Раджастана. 1960
Холст, масло. 196 × 164
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
20. Тагиев Махмуд Азиз Ага оглы. Род. 1924
Маки. 1965
Холст, масло. 65 × 105

*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*

21. Нариманбеков Тогрул Фарманович. Род. 1930
Народный художник Азербайджанской ССР
Мугам. 1965
Холст, масло. 200 × 225
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
22. Салахов Таир Теймур оглы. Род. 1928
Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат Государственных премий СССР и Азербайджанской ССР
Портрет композитора Кара Караева. 1960
Холст, масло. 121 × 203
Государственная Третьяковская галерея
23. Аббасов Муслим Аджар оглы. Род. 1931
Натюрморт. 1967
Холст, темпера. 70 × 80
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
24. Бахлулзаде Саттар Бахлул оглы. Род. 1909
Народный художник Азербайджанской ССР
Тутовые деревья. 1967
Холст, масло. 60 × 90
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
25. Тагиев Таги Азиз Ага оглы. Род. 1917
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Автопортрет с ковром. 1944
Холст, масло. 123 × 84
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
26. Рустамов Джангир Махмуд оглы. Род. 1925
Колхозницы. 1967
Холст, масло. 125 × 270

*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*

27. Касумов Надир Садых оглы. Род. 1928
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Морской промысел „Багар“. 1970
Холст, масло. 125 × 165
Дирекция выставок Художественного фонда СССР. Москва
28. Гусейнов Юсиф Исмаил оглы. Род. 1928
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Творчество. 1967
Бумага, акварель. 60 × 80
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
29. Видади (Нариманбеков Видади Якубович). Род. 1926
Родины верные сыны. 1970
Холст, масло. 180 × 200
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
30. Рахманзаде Марал Юсиф кызы. Род. 1916
*Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Республиканской премии имени М. Ф. Ахундова*
Золотые руки. Из серии „Наши девушки“. 1967
Линогравюра. 61 × 43
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
31. Бабаев Назим Гейбат (Эйбат) оглы. Род. 1934
Апшерон. 1968
Цветная линогравюра. 35 × 45
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
32. Садыхзаде Октай Сеид Гусейн оглы. Род. 1921
Портрет студентки. 1966
Холст, масло. 100 × 70
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
33. Фейзуллаев Лятиф Абдул Баги оглы. Род. 1918
Дачные места Апшерона. 1967
Холст, масло. 120 × 150
Собственность автора
34. Алиев Баба Бала Баба оглы. Род. 1915
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Сердце матери. 1970
Холст, масло. 105 × 200
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
35. Нариманбеков Тогрул Фарманович. Род. 1930
Народный художник Азербайджанской ССР
В мастерской художника. 1970
Холст, масло. 200 × 220
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
36. Абдулхалыг Абдул Али оглы. Род. 1920
Венеция. 1965
Холст, масло. 100 × 120
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
37. Шахтагинская Эльмира Габидулла кызы. Род. 1930
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Кутабы. 1967
Бумага, акварель. 65 × 50
*Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку*
38. Кязимзаде Кязим Мамед Али оглы. Род. 1913
*Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Государственной премии СССР*
Иллюстрация к книге стихов Хатаи. 1964
Бумага, акварель. 26 × 43
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку

39. Рзакулиев Эльбек Мирза Гасан оглы. Род. 1926
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Мечеть Омара в Иерусалиме. 1967
Холст, масло. 70 × 80
Собственность автора
40. Алескеров Гасан Ага Рагим оглы. Род. 1929
Портрет С. Бахлулзаде. 1963
Холст, масло. 62 × 98
Государственная Третьяковская галерея
41. Муфидзаде Джамиль Мир Юсиф оглы. Род. 1934
Карадаг. 1969
Монотипия. 64 × 88
Собственность автора
42. Абдурахманов Надир Гамбар оглы. Род. 1925
Народный художник Азербайджанской ССР
Весна в горах. 1970
Холст, масло. 212 × 186
Выставочные залы Министерства культуры
Азербайджанской ССР. Баку
43. Мамедов Хафиз Мамед оглы. Род. 1921
В летний день. 1968
Холст, масло. 140 × 190
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
44. Бабаев Расим Ганифа оглы. Род. 1928
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Фисташковое дерево. 1970
Холст, масло. 100 × 90
Собственность автора
45. Мехтиев Ага Джафар оглы. Род. 1921
Подруги. 1970
Холст, масло. 115 × 115
- Выставочные залы Министерства культуры*
Азербайджанской ССР. Баку
46. Сейфуллаев Кафар Сулейман оглы. Род. 1915
Портрет студентки. 1970
Бумага, акварель. 102 × 73
Собственность автора
47. Мустафаев Рустам Мамед оглы. 1912—1940
Эскиз декорации к опере У. Гаджибекова „Кер-оглы“. 1937
Бумага, акварель, гуашь. 45 × 35
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
48. Керимов Лятиф Гусейн оглы. Род. 1906
Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Государственной премии СССР
Ковер с портретом Имадеддина Насими. 1970
Музей ковра и декоративного искусства. Баку
- 49, 50. Мамедов Токай Габиб оглы. Род. 1927
Эльдаров Омар Гасан оглы. Род. 1927
Заслуженные деятели искусств Азербайджанской ССР
Памятник Физули в Баку. 1964
Бронза, гранит. Высота статуи — 550, высота постамента — 600
51. Гусейнова Эльмира Мехрали кызы. Род. 1932
Заслуженный художник Азербайджанской ССР
Надгробие драматургу Дж. Джаббарлы в Баку. 1969
Мрамор, бронза. Высота — 250
52. Мамедов Токай Габиб оглы. Род. 1927
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Самед Вургун. 1957
Дерево. 74 × 30 × 90
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
53. Сабсай Пинхос Владимирович. Род. 1893
Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Государственной премии СССР

- В. И. Ленин. 1955—1956
Мрамор. 59 × 50 × 40
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
54. Абдуллаева Геят Гамдуллаевна. Род. 1912
Заслуженный деятель искусств Азербайджанской ССР
Весна. 1962
Дерево. Высота — 88
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
55. Шамилов Эльджан Сейфулла оглы. Род. 1931
Надгробие поэту Видади в Казахском районе
Азербайджанской ССР. 1967
Туф. Высота — 320
56. Сабсай Пинхос Владимирович. Род. 1893
Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Государственной премии СССР
Памятник С. М. Кирову в Баку. 1939
Бронза, гранит. Высота статуи — 860, высота постамента — 1560
57. Карягды Джалал Магеррам оглы. Род. 1912
Народный художник Азербайджанской ССР
Портрет народного артиста СССР Кара Караева. 1959
Мрамор. 50 × 40 × 38
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
58. Гулиев Салим Илал оглы. 1918—1956
Рабиндранат Тагор. 1955
Дерево. 80 × 50 × 52
Азербайджанский государственный музей искусств. Баку
59. Абдурахманов Фуад Гасан оглы. Род. 1915
Народный художник Азербайджанской ССР, лауреат
Государственных премий СССР
Памятник Низами в Баку. 1948
Бронза, гранит. Высота статуи — 600, высота постамента — 900
1. Bakhulzade, Sattar Bakhul oglu (b. 1909)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Tear-drops of Kiapaz. 1964
Oil on canvas. 106 × 153 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
2. Mangasarov, Shmavon Grigoryevich (b. 1906)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
By the River. 1933
Oil on canvas. 99 × 59 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
3. Mamedov, Ayyub Ali Aga oglu (b. 1921)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Portrait of the Shepherd G. Baghirov. 1953
Oil on canvas. 84 × 118 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
4. Sadykhzade, Togrul Seid Hussein oglu (b. 1926)
Baku in the Year 1917. 1967
Oil on canvas. 290 × 180 cm
Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku
5. Akhverdiyev, Hassan Ali oglu (b. 1917)
Awakening to a New Life. 1970
Oil on canvas. 195 × 180 cm
In the possession of the artist
6. Azimzade, Aslan Azim oglu (1880—1943)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Wedding Feast in a Poor Family. 1931
Water-colour, black Indian ink on paper. 36 × 50 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
7. Khalykov, Kazanfar Alekper oglu (b. 1898)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Women Activists. 1930

- Oil on canvas. 124 × 71 cm*
Azerbaijan Art Museum, Baku
8. Rzakuliyev, Alekper Alesker ogly (b. 1903)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
A Pedlar Wandering from Place to Place. From the *Old Baku* series. 1964
Linocut. 58 × 65 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
9. Salamzade, Salam Abdul Kasum ogly (b. 1908)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
The Ghiandjin Spinning Mill. 1930
Oil on canvas. 101 × 86 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
10. Abdullayev, Mikail Hussein ogly (b. 1921)
People's Artist of the USSR
The Lights of Mingechaur. 1948
Oil on canvas. 85 × 155 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
11. Abdurakhmnaov, Nadir Gambar ogly (b. 1925)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
On a Rice Field. 1960
Oil on canvas. 168 × 90 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
12. Gadjiyev, Altay Emir ogly (b. 1933)
Conquerors of the Caspian Sea. 1960
Linocut. 82 × 61 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
13. Mirzazade, Beyuk Aga Meshadi ogly (b. 1921)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Midday. 1963
Oil on canvas. 150 × 200 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
14. Safarova, Khalida Alekper kyzy (b. 1925)
Yachts. 1965
Oil on canvas. 70 × 120 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
15. Samedova, Vadjiya Ali kyzy (1924–1965)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Portrait of the Geologist M. Mamedbeyli. 1959
Oil on canvas. 100 × 75 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
16. Khanlarov, Kiamil Ali Abbas ogly (b. 1915)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Women Collective Farmers at Work on the Fields. 1963
Oil on canvas. 245 × 130 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
17. Djafarov, Asef Aliskender ogly (b. 1927)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Portrait of the Poet Vakhid. 1969
Oil on canvas. 176 × 178 cm
The Managing Committee for Exhibitions of the USSR
Union of Artists, Moscow
18. Kiazimov, Davud Mekhti ogly (b. 1925)
A Woman Collective Farmer. 1965
Oil on canvas. 200 × 130 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
19. Abdullayev, Mikail Hussein ogly (b. 1921)
People's Artist of the USSR
Women of Rajasthan. 1960
Oil on canvas. 196 × 164 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
20. Taghiyev, Makhmud Aziz Aga ogly (b. 1924)
Poppies. 1965
Oil on canvas. 65 × 105 cm

*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*

21. Narimanbekov, Togrul Farmanovich (b. 1930)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Mugam (Azerbaijan folk tune). 1965
Oil on canvas. 200 × 225 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
22. Salakhov, Tair Teymur ogly (b. 1928)
*People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate
of the USSR and Azerbaijan SSR*
Portrait of the Composer Kara Karayev. 1960
Oil on canvas. 121 × 203 cm
The Tretyakov Gallery, Moscow
23. Abbasov, Muslim Adjar ogly (b. 1931)
Still Life. 1967
Tempera on canvas. 70 × 80 cm
*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*
24. Bakhlulzade, Sattar Bakhlul ogly (b. 1909)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Mulberry Trees. 1967
Oil on canvas. 60 × 90 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
25. Taghiyev, Taghi Aziz Aga ogly (b. 1917)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Self-portrait with a Rug. 1944
Oil on canvas. 123 × 84 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
26. Rustamov, Djanghir Makhmud ogly (b. 1925)
Women Collective Farmers. 1967
Oil on canvas. 125 × 270 cm

*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*

27. Kasumov, Nadir Sadykh ogly (b. 1928)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Oil-wells "Bagar". 1970
Oil on canvas. 125 × 165 cm
*The Managing Committee for Exhibitions of the USSR
Union of Artists, Moscow*
28. Husseinov, Yusif Ismail ogly (b. 1928)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Creative Work. 1967
Water-colour on paper. 60 × 80 cm
*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*
29. Vidadi (Narimanbekov, Vidadi Yakubovich) (b. 1926)
Loyal Sons of Their Native Land. 1970
Oil on canvas. 180 × 200 cm
*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*
30. Rakhmanzade, Maral Yusif kyzy (b. 1916)
*People's Artist of the Azerbaijan SSR, Laureate of the
Republican Prize named after M.F. Akhundov*
Capable and Willing Hands. From Our Girls series. 1967
Linocut. 61 × 43 cm
*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*
31. Babayev, Nazim Gheybat ogly (b. 1934)
Apsheron. 1968
Coloured linocut. 35 × 45 cm
*Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the
Azerbaijan SSR, Baku*
32. Sadykhzade, Oktay Seid Hussein ogly (b. 1921)
Portrait of a Student. 1966

- Oil on canvas. 100 × 70 cm*
Azerbaijan Art Museum, Baku
33. Feyzullayev, Liatif Abdul Baghi ogly (b. 1918)
Suburbs of Apsheron. 1967
Oil on canvas. 120 × 150 cm
In the possession of the artist
34. Aliyev, Baba Bala Baba ogly (b. 1915)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
A Mother's Heart. 1970
Oil on canvas. 105 × 200 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
35. Narimanbekov, Togrul Farmanovich (b. 1930)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
In the Artist's Studio. 1970
Oil on canvas. 200 × 220 cm
Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the Azerbaijan SSR, Baku
36. Abdulkhalyk, Abdul Ali ogly (b. 1920)
Venice. 1965
Oil on canvas. 100 × 120 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
37. Shakhtakhtinskaya, Elmira Gabibulla kyzy (b. 1930)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Preparing Cakes. 1967
Water-colour on paper. 65 × 50 cm
Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the Azerbaijan SSR, Baku
38. Kiazimzade, Kiazim Mamed Ali ogly (b. 1913)
People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate of the USSR
Illustration for Khatai's poems. 1964
Water-colour on paper. 26 × 43 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
39. Rzakuliyev, Elbek Mirza Hassan ogly (b. 1926)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
The Omar Mosque in Jerusalem. 1967
Oil on canvas. 70 × 80 cm
In the possession of the artist
40. Aleskerov, Hassan Aga Raghim ogly (b. 1929)
Portrait of S. Bakhuluzade. 1963
Oil on canvas. 62 × 98 cm
The Tretyakov Gallery, Moscow
41. Mufidzade, Djamil Mir Yusif ogly (b. 1934)
Karadag. 1969
Monotype. 64 × 88 cm
In the possession of the artist
42. Abdurakhmanov, Nadir Gambar ogly (b. 1925)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Spring in the Mountains. 1970
Oil on canvas. 212 × 186 cm
Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the Azerbaijan SSR, Baku
43. Mamedov, Hafiz Mamed ogly (b. 1921)
On a Fine Summer Day. 1968
Oil on canvas. 140 × 190 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
44. Babayev, Rasim Ganifa ogly (b. 1928)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Pistachio-tree. 1970

Oil on canvas. 100 × 90 cm
In the possession of the artist
45. Mekhtiyev, Aga Djafar ogly (b. 1921)
Friends. 1970
Oil on canvas. 115 × 115 cm
Exhibition Halls of the Ministry of Culture of the Azerbaijan SSR, Baku

46. Seyfullayev, Kafar Suleiman ogly (b. 1915)
Portrait of a Girl Student. 1970
Water-colour on paper. 102 × 73 cm
In the possession of the artist
47. Mustafayev, Rustam Mamed ogly (1912–1940)
Sketch of the scenery for U. Gadjibekov's opera *Ker ogly*. 1937
Water-colour, gouache on paper. 45 × 35 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
48. Kerimov, Liatif Hussein ogly (b. 1906)
People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate of the USSR
Carpet with the portrait of Imadeddin Nasimi. 1970
Museum of decorative Art, Baku
- 49, 50. Mamedov, Tokay Gabib ogly (b. 1927)
Eldarov, Omar Hassan ogly (b. 1927)
Merited Art Workers of the Azerbaijan SSR
Monument to Fizuli in Baku. 1964
Bronze, granite. Height of statue—550 cm; height of pedestal—600 cm
51. Husseinova, Elmira Mekhrali kyzy (b. 1932)
Merited Artist of the Azerbaijan SSR
Tomb of the dramatist D. Djabbarly in Baku. 1969
Marble, bronze. Height—250 cm
52. Mamedov, Tokay Gabib ogly (b. 1927)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Samed Vurgun. 1957
Wood. 74 × 30 × 90 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
53. Sabsay, Pinkhos Vladimirovich (b. 1893)
People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate of the USSR
Lenin. 1955–56
Marble. 59 × 50 × 40 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
54. Abdullayeva, Gheyat Gamdullayevna (b. 1912)
Merited Art Worker of the Azerbaijan SSR
Spring. 1962
Wood. Height—88 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
55. Shamilov, Eldjan Seifulla ogly (b. 1931)
Tomb of the poet Vidadi in the Kazakh region of the Azerbaijan SSR. 1967
Tufa. Height—320 cm
56. Sabsay, Pinkhos Vladimirovich (b. 1893)
People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate of the USSR
Monument to S. M. Kirov in Baku. 1939
Bronze, granite. Height of statue—860 cm; height of pedestal—1560 cm
57. Kariagdy, Djalal Magherram ogly (b. 1912)
People's Artist of the Azerbaijan SSR
Portrait of Kara Karayev, *People's Artist of the USSR*. 1959
Marble. 50 × 40 × 38 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
58. Guliyev, Salim Ilal ogly (1918–1956)
Rabindranath Tagore. 1955
Wood. 80 × 50 × 52 cm
Azerbaijan Art Museum, Baku
59. Abdurakhmanov, Fuad Hassan ogly (b. 1915)
People's Artist of the Azerbaijan SSR, State Prize Laureate of the USSR
Monument to Nizami in Baku. 1948
Bronze, granite. Height of statue—600 cm; height of pedestal—900 cm

Наджафов Мурсал Наджафович
ИСКУССТВО АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

Художник О. Советникова
Редактор Р. Онуфриева
Редактор английского текста Э. Андреева
Художественный редактор А. Шипов
Технические редакторы Т. Рыжова, В. Иванова
Корректор Л. Морозова

Подписано в печать 6/ХП 1971. Формат 70×108,
бумага мелованная. Усл. печ. л. 7,88. Уч.-изд. л. 4,76
Заказ 00505. Изд. № 441. (1-71)

Аuroга Art Publishers. Leningrad. 1972
Издательство „Аврора“
Ленинград, Невский пр., 7/9
Тексты на азербайджанском языке набраны
в типографии газеты „Известия“.
Москва, Пушкинская пл., 5;
текст на арабском языке – в 1-й типографии
издательства „Наука“
Издано в СССР